

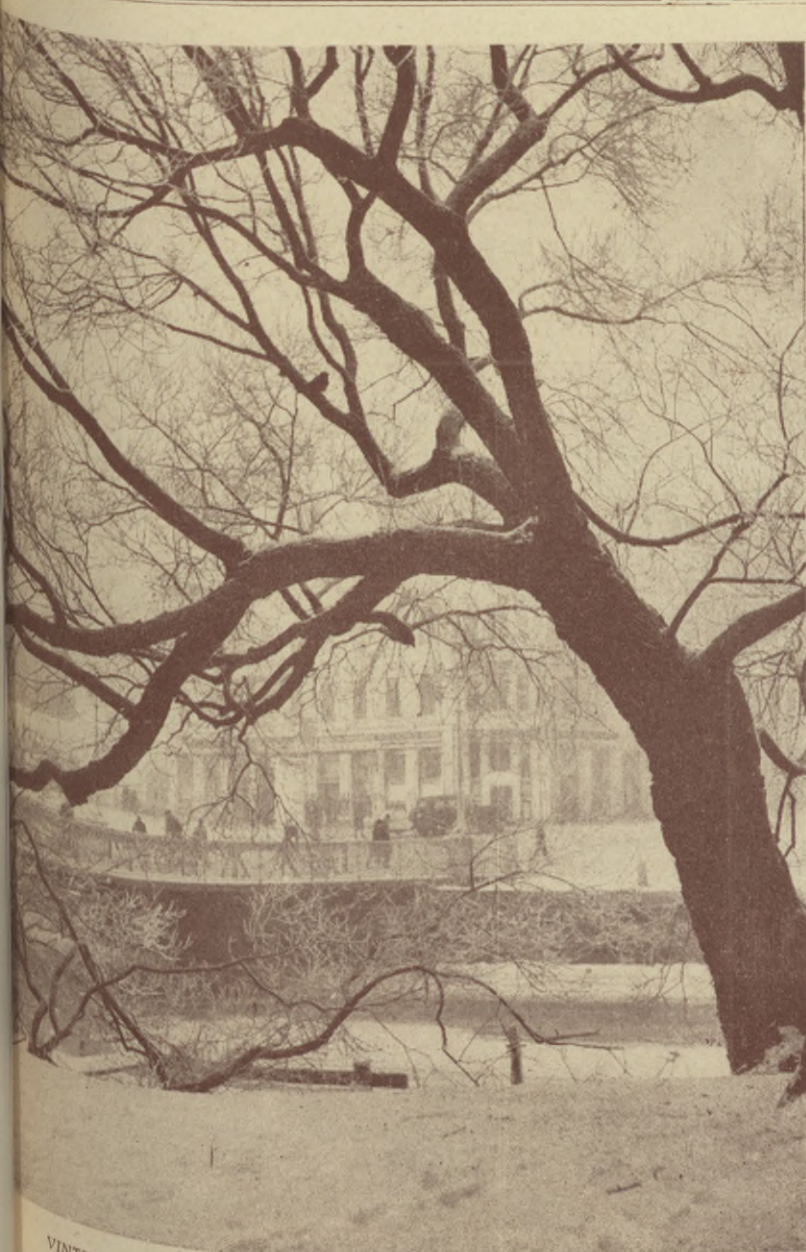
Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

VINTERMOTIV FRÅN GÖTEBORG.

(Rosenlundsbron)

LÄS I DETTA NUMMER:

Ledare:

EXTRASMÖRET TILL BEHÖVANDE

★

Gustaf Carlsson:

TBC-KONVALESCENTENS
EXISTENSMÖJLIGHETER
PÅ LANDSBYGGEN

★

YRKESANATORIET TILL
NORRLAND?

★

EFTERFÖLJANSVÄRT INITIATIV AV
KALMAR KONVALESCENT-
FÖRENING

★

KÅSERIER - NOVELLER

★

SOCIALA BREVLÅDAN
»TUBERKULOSBEKÄMPARE VI»
HANDARBETSSIDA - KORSORD
SCHACK - KRONIKA
PATIENTERNAS SPALT

N:r 1 - Januari 1942

Pris 35 öre

Huvudkontor i Jönköping

BRAND-, ANSVARIGHETS-, CYKEL-, GLAS-, IN-
BROTTS- OCH VATTENLEDNINGSSKADE-
FÖRSÄKRING

samt de kombinerade försäkringsformerna

Fastighets- och Villaägareförsäkring

Våra ombud återfinnas lättast i
RIKSTELEFONKATALOGEN
— Blå delens första sida —

Sävsjö Sanatorium

PRIVATSANATORIUM FÖR LUNGSJUKA.
(Beläget å Småländska höglandet)

Modern utrustning. Moderna bekvämligheter, varmt och kallt vatten. Särskilt toaletttrum i de flesta rum.

Prospekt erhålles under adress Sävsjö.

Patienter emottagas även för kortare tids vård, t. ex. under väntetid till annat sanatorium eller för eftervård.

Avgifter Kr. 10:—16:50 pr dag.

Överläkare: Doktor Ake Björklund, tel. Sävsjö 260.

På förekommen anledning

meddelas härmed att Tidskriften Status är *De Lungsjukas Riksförbunds enda officiella organ*. Överskottet å tidskriften tillfaller Förbundet — som är en sammanslutning av landets patient- och konvalescentföreningar — och disponeras uteslutande av Förbundsmötet, som utgöres av ombud för dessa föreningar.

Hittills har medel anslagits till bl. a. understöd åt konvalescentföreningar, studier vid sanatorierna, och radioapparater vid barnsanatorier.

Aktiebolaget Erikson & Larson

B O R Å S

HERRKONFEKTIONSFABRIK

samt tillverkning av

Arbetskläder

Sportkläder

Trikåfabrik

TELEFON OCH TELEGRAMADRESS:

«ERLABOLAGET»

AKTIEBOLAGET

ARMERAD BETONG

MALMÖ

STOCKHOLM GÖTEBORG NORRKÖPING ÖREBRO

Skydda de friska
genom att effektivt
hjälpa de sjuka!

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

JAN. 1942

Utkommer en
gång i månaden
5:te årgången

Redaktör och ansvarig utgivare:
JOHANNES SANDRÉN

Telefon 41 39 99 Postgiro 154420
Kocksgatan 15, Stockholm

Ägare:
DE LUNGSJUKAS RIKSFÖRBUND.

Extrasmöret till behövande!

Genom cirkulär den 18 nov. förra året har Statens Livsmedelskommission upphävt de förut meddelade bestämmelserna om extra tilldelning av vissa ransonerade varor till sjuka personer och utfärdat nya regler för tilldelningen.

De nya bestämmelserna — vilka utfärdats i samråd med kommissionens medicinska sakkunniga, professorerna Nanna Swartz och A. Lichtenstein — innebära en avsevärd begränsning av läkarnas möjligheter att till sjuka och konvalescenter utskryva intyg för erhållande av extraransoner. Bl. a. har i den tabell, som är bifogad cirkuläret och som utvisar under vilka förutsättningar och i vilka mängder extraransoner av kristidsnämnden kunna tilldelas sjuka, beteckningen "tuberkulos" ändrats till "aktiv tuberkulos", och tjock grädde kan ej längre erhållas. Däremot kan extraranson av matfett utbytas mot tunn grädde.

Att beteckningen för sjukdomstillstånd "tuberkulos" ändrats till "aktiv tuberkulos" innebär en avsevärd skärpning av bestämmelserna, när det gäller intyg åt lungsjuka konvalescenter, bekräftas även av professor Swartz, till vilken Status vänt sig med anledning av det nya cirkuläret.

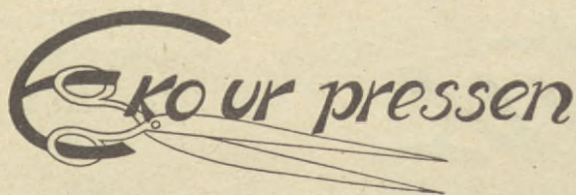
Det finns inte någon kategori sjuka, dessa nya bestämmelser inte drabbar, säger professor Swartz, och vi äro de första att beklaga detta förhållande, icke minst när det gäller de lungsjuka. Men åtgärden har varit nödvändig på grund av det läge, vari vår livsmedelsförsörjning befinner sig. Den har framförallt betingats av att man vill se till, att t. ex. matfett och fläsk finnes att tillgå för dem, som äro mest i behov därav. Man har ansett, att beteckningen "tuberkulos" varit otillfredsställande ur olika synpunkter, "aktiv tuberkulos" är en mera distinkt beteckning.

— Innebär detta att lungsjuka konvalescenter, vilka utskrivits från sanatorium som "förbättrade" från hänts möjligheten till extra tilldelning?

— Detta är läkarens sak att avgöra, säger prof. Swartz, han och ingen annan är i stånd att bedöma från fall till fall, nu liksom förut. Det torde kunna anmärkas, att en tuberkulos, som ej kan betecknas som direkt "aktiv" kan inrangeras under beteckningen "andra kroniska sjukdomar, där behov av rikligare näringstillförsel föreligger". Vår avsikt är givetvis inte att beröva en lungsjuk konvalescent, som för sitt hälsotillstånd är i behov av t. ex. mera matfett och fläsk, den förmån, han genom tidigare bestämmelser kommit i åtnjutande av. Tvärtom är det, som sagt, meningen att se till att de verkligt behövande i första hand erhålla extraransoner, och skulle det visa sig, att försörjningsläget ytterligare skärpes — och det får man tyvärr bereda sig på — se vi ingen annan möjlighet än att vi få ta' av de friskas ransoner och ge åt de sjuka. Det är ju en samhällelig angelägenhet att allt göres för att om möjligt förhindra en ökning av tuberkulosfrekvensen under denna kristid. Det kan i detta sammanhang nämnas, att de extraransoner av livsmedel, som f. n. i Sverige kan beviljas sjuka, äro betydligt större än i något annat land i Europa. I särskilt ömmande fall kan också ytterligare extraransoner beviljas.

Även professor Lichtenstein poängterar, att de nya bestämmelserna innebära en skärpning men att de främst tillkommit för att skydda de verkligt sjuka i deras rättmätiga krav på att i viss mån undantagas från ransonereringen. Man bör inte lämna den möjligheten öppen för t. ex. en person med sedan tio år tillbaka läkt magsår eller tuberkulos att med hänvisning till Livsmedelskommissionens bestämmelser begära extraransoner, om vederbörande inte ha andra skäl än sin gamla sjukdom att anföra. De nya bestämmelserna ha nödvändiggjorts på grund av vårt alltmera försämrade försörjningsläge.

Med hänsyn till den motivering för det nya cirkuläret, Livsmedelskommissionens medicinska sakkun-

Bacillskräcken

är lika skadlig som obefogad framhåller Sydsvenska Dagbladet. Efter att ha understrukt, att åtskilligt behöver göras för att förbättra tuberkuloseftervården skriver tidningen:

Icke minst viktigt är att taga upp kampen mot den ofta överdrivna och obefogade bacillskräcken. Det bör icke få förekomma, något som man ännu kan höra talas om, att en konvalescent avstänges från ett arbetsområde, där han utan minsta risk för medmänniskors hälsa skulle kunna ärligt förtjäna sitt uppehälle.

Tyvärr är det nog så, att bacillskräcken kan utrotas endast genom intensiv och planmässig upplysningsverksamhet bland den stora allmänheten. Det är främst en uppgift för de institutioner och myndigheter som ha ekonomiska resurser att genomföra en sådan "anti-bacillskräckspropaganda". Den vore befogad icke blott av sociala utan även av humanitära skäl.

niga här framlagt måste man — trots dess allvarliga innebörd — med tillfredsställelse hälsa de nya bestämmelserna om extrarationer åt sjuka. Det är nämligen icke endast de lungsjukas utan hela samhällets intresse att bestämmelserna skärpas till förmån för de verkligt behövande. Lungtuberkulosen är icke endast en medicinsk fråga, den är i lika hög grad en social sådan — i dessa tider mer än vanligt ekonomiskt betingad. För den lungsjuke konvalescenten, som lever på svältgränsen och vars hälsotillstånd är beroende av hans levnadsstandard, betyder en extra tilldelning av fläsk eller smör oerhört mycket, då fetthalten i mjölken genom standardiseringen reducerats och de äggviteämnen, som finnas att tillgå i kött, fisk och ägg av ekonomiska och andra skäl äro för honom i allmänhet praktiskt taget oåtkomliga.

Det är att hoppas, att särskilt dispensärläkarna inom ramen för de nya bestämmelserna om extra tilldelning beakta detta.

J. S—n.

Beställ **KLICHÉERNA**

hos

BRÖDERNA ÅKERBLOM

Tunnelgat. 19 B, Stockholm. Tel. 111130, 111132, 211132

Onödigt dröjsmål

Regeringen beslöt den 5 sept. på framställning av De Lungsjukas Riksförbund anbefalla Statens Livsmedelskommission att meddela bestämmelser om att lungsjuk person, som erhåller rabattkort för den ordinarie tilldelningen av matfett, skall erhålla rabattkort även för den extra tilldelningen av matfett.

Enligt vad man på Status förfrågan meddelar i Livsmedelskommissionen väntas dessa bestämmelser komma att utfärdas i början på detta år. Det har alltså tagit fyra månader för Livsmedelskommissionen att verkställa k. m.:s beslut. Det kan tilläggas, att vår framställning till folkhushållningsministern gjordes redan i nov. 1940, varför frågans behandling i alla instanser tagit över ett år — en anmärkningsvärt lång tid. Man förklarar i Livsmedelskommissionen att orsaken till dröjsmålet där delvis varit de stora tekniska svårigheter, man för frågans lösning haft att bemästra. Den apparat, som måste sättas igång blir både dyrbar och besvärlig, och man tillägger, att det under sådana omständigheter varit vanskligt att ta itu med saken.

Detta förklarar dock knappast ett dröjsmål på fyra månader. Om man i Livsmedelskommissionen är av den uppfattningen, att de lungsjukas matfettssrabatter är en angelägenhet, som endast angår de lungsjuka själva eller är av mindre betydelse, bör denna uppfattning korrigeras. De lungsjukas försörjningsfråga är särskilt under innevarande kristid med risk för ökad tuberkulosefrekvens en fråga av stor samhällelig betydelse. Landets lungsjuka ha därför rätt att fordra att utan onödigt dröjsmål komma i åtnjutande av de förhöjda rätter, samhället anser böra tillkomma dem.

Sanatorierna i svår situation genom äggbrist. Läget på äggmarknaden har i stort sett inte undergått någon förändring sedan ransonerings början, och någon ljusning kan inte skönjas. Att det vid den här tiden på året är ont om äggen är i och för sig visserligen inget ovanligt fenomen; mera anmärkningsvärt torde däremot vara, att exempelvis sanatorier, lasarett och sjukhus inte kunna få tag i så mycket ägg, som en knappt tillmätt licens tillåter.

Detta är fallet i bl. a. och kanske framförallt Eksjö, där man inte på långt när kunnat uppbringa de behövliga, synnerligen blygsamma kvantiteter ägg, som de olika sjukinrättningarna enligt licens äro berättigade att köpa. Svårast synes situationen vara vid Eksjö sanatorium, vars ledning vänt sig till livsmedelskommissionen i frågan. Under perioden 29 september—27 oktober hade sanatoriet tillstånd att köpa cirka 80 kilogram ägg, men endast 55 kilogram kunde anskaffas.

Dr Gustaf Neander död

"En samhällsgagnande insats av mindre vanliga mått".

Vid detta nummers pressläggning meddelas, att den svenska tuberkulosvårdens målsman, sekreteraren i Sv. Nationalföreningen mot tuberkulos, med. dr Gustaf Neander, avlidit.

Budskapet om dr Neanders död kom icke överraskande. Sedan några veckor tillbaka har han vårdats på Akademiska Sjukhuset i Upsala för svårt hjärtlidande. Denna hans sjukdom föranledde honom även att i början av december begära sitt avsked såväl från sin befattning i Medicinalstyrelsen som från den post som sekreterare i Sv. Nationalföreningen mot tuberkulos, han innehaft i tjugofem år. Vid Nationalföreningens senaste styrelsesammanträde under kronprinsens ordförandeskap uttalade styrelsen på ordförandens förslag i en anteckning till protokoll sin stora uppskattning och sitt tacksamma erkännande av det utomordentligt värdefulla arbete dr Neander utfört inom föreningen.

I Sv. D. har överläkaren vid Solbackens sanatorium, dr Sigurd Berg, i samband härmed skildrat dr Neanders välsignelsebringande arbete för tuberkulosens bekämpande, och vi återgiva härur nedanstående avsnitt:

Vida kretsar av kolleger, tuberkulospatienter och vänner deltog förvisso i den hyllning, som ägnades dr Gustaf Neander vid Nationalföreningens senaste styrelsesammanträde. Dr Neander har sedan någon tid drabbats av ohälsa och vårdas för närvarande på sjukhus, vilket uteslutit personliga uppvaktningar, men varma känslor av tacksamhet strömma säkerligen från alla håll till den nu tillbakaträdande ledaren av tuberkuloskampen i vårt land. Vad han uträttat på detta område utgör en samhällsgagnande insats av mindre vanliga mått.

Då Neander för ett kvartsekel sedan tillträdde den befattning, där han skulle utföra sitt egentliga livsverk, var han redan en i tuberkulosarbetet beprövad kraft. Såsom ledare av Nationalföreningens försöksanstalt, Hälsan, i Norrbotten utförde han åren 1908—13 under förhållanden, som medförde betydande personliga uppoffringar, ett pionjärarbete av synnerligen betydelsefullt slag. Genom denna sociala försöksverksamhet ådagalades klart de direkta antituberkulösa åtgärdernas effektivitet, när det gällde tillbakaträngandet av tuberkulosen som folksjukdom, och man vann en grundläggande erfarenhet för tuberkuloskampens vidare utformning i vårt land.

Efter några år som sjukhuschef vid vårt nordligaste sanatorium, i Sandträsk, kallades så Neander 1916 till

sekreterare i Svenska nationalföreningen mot tuberkulos och inträdde samtidigt i Medicinalstyrelsen som amanuens och föredragande i tuberkulosärenden, från vilken befattning han nu avgått.

Det är en rad av för antituberkulosarbetet ytterst betydelsefulla frågor, som under denna tid bragts till lösning. Nationalföreningens stora utredning angående åtgärder för tuberkulosens bekämpande, dispensärorganisationens omgestaltning och utbyggande samt den nya tuberkulosförordningen utgöra några av de stora uppgifter, vilkas lyckliga lösning i väsentlig grad kan tillskrivas Neanders klokhet, arbetsförmåga och entusiasm. På senaste tiden har han gjort en vägande insats vid utarbetandet av förslaget till ordnande av de tuberkulösas eftervård samt vid genomförandet av de omfattande grupp- och massundersökningar, som Nationalföreningen finansierat.

Grundvalen för Neanders framgångsrika verksamhet på det socialmedicinska arbetsfältet utgöres av en klok planläggning och ett noggrant genomarbetande av de framförda projekten och en seg energi vid deras fullföljande. Men det skulle knappast varit honom möjligt att på ett så lyckligt och relativt smärtfritt sätt realisera dessa planer, om han ej varit den personligen älskvärda, goda och varmhjärtade människa han är.

Sigurd Berg.

*

Sedan ovanstående skrevs, har som nämnts, det sorgebudet nått oss, att dr Neander för alltid lämnat det verksamhetsfält, han ägnat sitt liv och sina krafter. Han sörjes och saknas inte blott av sina närmaste och personliga vänner utan även av talrika kolleger och lungsjuka i Sverige.

Inte minst De Lungsjukas Riksförbund och Tidskriften Status har i dr Neander förlorat en vän. Han visade oss alltid förståelse och välvilja, när vi vände oss till honom i de lungsjukas angelägenheter, och när det var fråga om framställningar till myndigheter i för de lungsjuka vitala frågor, kunde vi alltid påräkna dr

Antituberkulosarbetet landet runt

2,000 blivande mödrar röntgas i
Stockholm

2,000 blivande mödrar i Stockholm komma genom mödravårdscentralerna erbjudas att röntgenundersöka lungorna. Fotograferingen sker på Tuberkulosbyrån, och undersökningen ingår som ett led i den energiska kampanj mot tuberkulosen som föres i förste stadsläkaren dr Rietz' regi och som möjliggöres genom bidrag från Nationalföreningen mot tuberkulos.

Vidare planeras en undersökning av all barnhemspersonal. De anställda vid barnkrubborna ha redan genomgått en sådan. En röntgning av hembiträden, vilka skulle erbjudas denna förman genom Arbetsförmedlingen står också på programmet.

Ringa risk för tbc-smitta i barnrikehusen.

— Det är givet att den allmänna infektionsrisken för barnen alltid ökar när många barn komma tillsammans, men att det skulle vara någon större fara för tuberkulossmitta i sådana hus mer än i andra är inte troligt, säger överläkare G. Kjellin, vid Stockholms stads tuberkulosbyrå under ett samtal med Sv. D. i anledning av en uppgift i en huvudstadstidning.

Det är endast den tuberkulossjuka som överför smitta, icke hans anhöriga, fortsätter dr Kjellin. Den tuberkulossjuka är också uppfostrad till att iaktta yttersta försiktighet i fråga om upphostningar, så på den vägen kan smittan icke spridas inom huset. Därför finns det ingen anledning att betrakta de tuberkulossjuka som parias som inte skulle få bo precis som andra hyresgäster, även om deras lägenheter vid flyttning bör desinficeras.

Skolbarnundersökningarna i Blekinge.

Centralsjukvårdsöverläkare Nils Levin har företagit skolbarnundersökning inom Blekinge för att utröna tuberkulosens omfattning. Han har härvid företagit undersökningar i klass 1 samt de barn i klass 2—3 som tidigare tuberkulinprovats men då befunnits negativa.

Neanders stöd och intresse. Särskilt då det gällde den viktiga frågan om de lungsjukas eftervård — vari vi hade den stora förmånen att få samarbeta med dr Neander — stå vi i stor tacksamhetsskuld till honom.

Genom sin stora, oskattbara insats i kampen mot tuberkulosen blev dr Neander en föregångsman på sitt område i Sverige. Man han blev något mer: Vi citera här, vad dr Helge Dahlstedt för två år sedan i denna tidskrift skrev om dr Neander med anledning av hans då inträffade 65-årsdag: "Alla sjuka nämna hans namn med vördnad, ty de känna, att han alltid varit deras speciella vän och riddare, som förstätt dem och deras

Av undersökningarna framgår det att tuberkulinpositiviteten är något större i städerna än på landsbygden. Av de barn som undersökts för första gången detta läsår voro 271 eller 1 procent tuberkulinpositiva. Av dessa förtedde 9 eller 3,3 procent pågående tuberkulos och 19 eller 7 procent misstänkt tuberkulos. Barnen med pågående tuberkulos ha intagits på sanatorium och barn med misstänkt pågående tuberkulos ha ställts under dispensärens uppsikt för fortsatt undersökning och utredning.

Tbc-vaccin får tillverkas endast i Göteborg.

— Calmettes vaccin har varit orsaken till många heta och långvariga strider mellan de lärde över hela världen, yttrade professor A. Wallgren i ett föredrag om "Vaccination mot tuberkulos" på Arbetarinstitutet i Göteborg. Särskilt efter den s. k. Lübeckolyckan, då ett stort antal barn på grund av fel vid vaccintillverkningen dogo av behandlingen, fick kritiken mot Calmette god vind i seglen. Numera är det dock genom ytterst stränga bestämmelser sört för att en sådan olycka inte kommer att upprepas. Här i Sverige får vaccinet endast tillverkas på ett ställe, nämligen vid bakteriologiska institutionen här i Göteborg, där tillverkningen står under ledning av dr Wassén. Man har också på senare år frångått Calmettes metod att blanda vaccinet i barnens mjölk och ger dem i stället en insprutning.

Dr. Törnell om sociala kuratorer vid sanatorierna.

Älvsborgs läns landsting har beslutat låta utreda frågan om inrättande av sociala kuratorer vid sjukvårdsinrättningarna i länet. Förvaltningsutskottet fick i uppdrag att redan under 1942, om det så befanns lämpligt, låta inrätta en sådan tjänst vid lasarettet i Borås. Vid sanatorierna skulle en kurator ha en stor uppgift att fylla, framhåller överläkaren vid Västeråsens sanatorium, dr Erik Törnell, vid ett samtal med Västgöta-Demokraten.

— Vi vet ju inte riktigt ännu om det blir så, att sanatorierna komma att innefattas i en ev. kuratorstjänst, framhåller dr Törnell, men utan tvivel vore det önskvärt. Vid sanatorierna existerar redan ett slags kuratorer genom dispensärsköterskorna, deras uppgift är ju delvis att hjälpa utskrivna patienter till rätta och de har gjort mycken nytta i sitt arbete. Dispensärsköterskornas arbetsbörda är emellertid redan förut så stor att de mer än väl skulle behöva avlastning. För den betydelsefulla eftervården skulle en kurator kunna uträtta mycket och han skulle också fylla ett verkligt behov, inte minst som arbetsförmedlande organ.

svårigheter, som alltid tagit dem i försvar och som alltid arbetat för deras bästa".

*

Dr Gustaf Neander — som avled lördagen den 27 dec. — var född i Finnerödja, Skaraborgs län 1874, blev med. kand. i Uppsala 1901, med. lic. 1908, med. hedersdoktor i Uppsala 1927, läkare vid Sv. Nationalföreningens mot tuberkulos soc.hyg. försök i Norrbotten 1908, överläkare vid Sandträskes sanatorium 1913, sekr. i Nationalföreningen 1916, fördragande i tub.ärenden i Medecinalstyrelsen samma år, var Sv. Läkarförbundets sekr. 1919—1923 och red. av Sv. Läkartidningen 22—23. Han utövade en omfattande skriftställarverksamhet i tuberkulosfrågor.

Dr Neander sörjes närmast av maka och två söner.

Yrkesskolesanatoriet till Norrland?

Gen.-dir. Hugo Elliot.

Vid sammanträde med styrelsen för Nationalföreningen mot tuberkulos i slutet av förra året lämnade generaldirektör Hugo Elliot en redogörelse ang. en utredning rörande det yrkesskolesanatorium, som föreslagits i Nationalföreningens betänkande och förslag till tuberkuloseftervård. Som bekant hade man däri ifrågasatt att Spenshults sanatorium skulle ombyggas för ändamålet.

Tidskriften Status har vänt sig till *generaldir. Elliot* för att erfara, hur långt utredningen i denna sak fortskridit. Gen.-dir. Elliot bekräftar att — som i novembernumret av Status meddelades — Spenshult nu är ur räkningen, då detta liksom övriga sanatorier på grund av den ökade tuberkulosfrekvensen väl behöves för sitt ursprungliga ändamål. Spenshults läge är dessutom ocentralt och det skulle ställa sig jämförelsevis dyrt att bygga om till yrkesskola. Vi ha därför måst vända våra blickar åt andra håll.

Vid Nationalföreningens sammanträde uttalades bl. a. det önskemålet att skolan skulle förläggas till en industristad och såväl Borås som Norrköping har visat sig mycket intresserade av saken. Borås stad har erbjudit sig att gratis framdraga ledningar o. d. till yrkesskolan, om densamma förlägges dit, och i Norrköping kan man erbjuda lokaler, lämpliga för ändamålet.

Samtidigt framhölls emellertid att man borde undersöka möjligheterna för yrkesskolans förläggning till Norrland, varvid närmast Östersund och Sundsvall kan komma ifråga och varvid skolan skulle förläggas i anslutning till därvarande sanatorier. Mycket talar ju också för Norrland som lämplig förläggningssort — de lungsjuka i Norrland äro kanske i större utsträckning än på andra platser i behov av omskolning. De utgöras ju till stor del av skogs-, sågverks- och flottningsarbetare vilka inte gärna kunna tänka sig att efter sanatorievistelsen återgå till sitt gamla yrke.

Ännu är emellertid ingenting bestämt, slutar gen.-dir. Elliot, som inom den närmaste tiden på de orter, som föreslagits kommer att undersöka möjligheterna för yrkesskolans förläggning dit.

Dr Lundquist efterträder dr Neander

Med. dr John Lundquist.

Styrelsen för Sv. Nationalföreningen mot tuberkulos har förordnat med. dr., överläkaren vid Sollidens sanatorium, Östersund, John Lundquist att till den 1 juli uppehålla befattningen som sekreterare i Nationalföreningen sedan dr Neander beviljats avsked från den 1 dec.

Dr Lundquist har likaledes till den 1 juli förordnats att uppehålla dr Neanders befattning som föredragande i tuberkulosfrågor vid Medicinalstyrelsen.

Sv. Nationalföreningen mot tuberkulos har beviljat bidrag till barnhem och barnkolonier, samt till flera mass- och gruppundersökningar, omfattande c:a 8,000 personer, till ett sammanlagt belopp av 31,000 kr. Lika så lämnades bidrag till en skärmbildsapparat för Gotlands län. Anslag till vetenskaplig tuberkulosforskning beviljades professor J. Reenstierna och med. dr Gunnar Berg. Till bidrag åt familjer, där familjeförsörjaren varit inkallad i militärtjänstgöring anslogs ett ytterligare bidrag på 10,000 kr. utöver redan tidigare beviljade 40,000 kr.

På 5 dagar

botas m|äll med
SEBUSAN
SVAVELTINKTUR
å 2:50 och 4:50 pr flask.

Efterföljansvärt initiativ av Kalmar konvalescentförening

De lungsjukas problem dryftas med representanter för
stadsfullmäktige och fattigvård

Ett efterföljansvärt initiativ har tagits av den nya och livskraftiga konvalescentföreningen i Kalmar, som till föreningen inbjudit representanter för stadsfullmäktige och fattigvårdsstyrelsen i Kalmar m. fl. för behandling av för föreningens medlemmar vitala frågor.

De närvarande, varibland märktes representanter för stadsfullmäktige, fattigvårdsstyrelsen, drätselkammaren och centraldispensären hälsades välkomna av föreningens ordf. hr Karl Hellström, som redogjorde för orsakerna till mötets hållande. Han berörde de problem som de lungsjuka ha att brottas med icke endast under vistelsen på sanatoriet utan även sedan de utskrivits. Först och främst gällde det nu att få en lämplig lokal för föreningens sammankomster och för dess studiearbete. För detta arbete erfordrades även materiel, och meningen var nu att vädja till staden om hjälp härtill. Vidare önskade man att de lungsjukas behovsproblem skulle dryftas av fattigvårdsstyrelsen tillsammans med centraldispensären. Häri ingick också att deras levnadsstandard skulle höjas, vilket var av stor betydelse för återvinnande av full hälsa.

Tal. visade som ett exempel på, hur knappt understödet är tilltaget, en tablå över vad det skulle kosta att köpa ut de ransonerade varorna samt kostnaderna för det nödvändigaste såsom potatis, lyse och bränsle. Denna tablå slutade på en summa av kr. 33:50, vadan den lungsjuke med nuvarande understöd alltså skulle ha 6:50 till hyra och kläder!

Vidare uppställdes som ett önskemål fria bad och fri tandvård m. m. åt stadens lungsjuka.

Efter hälsningsanförandet utsågs stadsfullmäktigeledamoten Emrik Erlandsson till att leda förhandlingarna.

Dir. Linde upplyste i egenskap av representant för drätselkammaren att i fråga om lokal borde föreningen ingå till drätselkammaren med skriftlig begäran enär beslut härom icke kunde fattas på annat sätt. Så gällde även anslagsfrågor till studiematerial och dylikt.

Beträffande fria bad och tandvård upplystes det att framställning härom borde göras till landstinget. Vad återigen gällde de lungsjukas behovsproblem av olika slag så kunde någon utfästelse härom icke givas av fattigvårdsstyrelsen, utan dylika frågor måste behandlas mera individuellt eller prövas från fall till fall.

Mötet beslöt att en kommitté skulle tillsättas med representanter för de olika institutionerna och för stadsfullmäktige valdes hr Emrik Erlandsson, från fattigvårdsstyrelsen hr Jarl Oscarsson, från konvalescentföreningen hr Karl Hellström. Från arbetsförmedlingen var ingen representant närvarande, varför fyllnadsval såväl för denna som för centraldispensären senare komma att företagas. Sammanställande blev hr Erlandsson.

Efter förhandlingarnas slut framförde först föreningens ordf. hr Hellström ett varmt tack för visat intresse och därefter uttalade sammanträdets ordf., hr Erlandsson, likaledes ett tack och hoppades att allt skulle ordnas till det bästa.

Standardverk för medicinsk upplysning

DIT VI HUNNIT. En bok om läkekunstens nyaste landvinningar. Wahlström & Widstrands förlag. Pris kr. 18:50.

Under redaktion av Arne Tallberg har på Wahlström & Widstrands förlag utkommit ett populärvetenskapligt arbete av stort intresse, "Dit vi hunnit", vari fjorton framstående svenska läkare redogöra för läkekunstens nyaste landvinningar. Sålunda skriver docenten Gunnar Edström, Lund, om "Reumatismen — folkhälsans farligaste fiende". Detta intressanta avsnitt utgör inledningen till bokens första avdelning, som handlar om "De stora folksjukdomarna". Dit hör ju också tuberkulosen, och dess bekämpande skildras av ledaren för antituberkulosarbetet i vårt land, med. dr. G. Neander, som på ett fängslande sätt redogör för den framgångsrika kampen mot folkfienden vilken haft till följd tuberkulosens tillbakagång och nedgång i tuberkulosdödligheten. Överläkaren vid Solbackens sanatorium, dr. Sigurd Berg, skriver om "Lungtuberkulosens utveckling, behandling och förebyggande". Häri framhålles bl. a. den stora betydelsen

av tidig diagnos och tidig behandling av tuberkulos. Därför måste de massundersökningar av barn och ungdom samt av yrkesgrupper, som på Nationalföreningens mot tuberkulos initiativ och med dess ekonomiska stöd utförts och utföres i hela landet anses ha i stor utsträckning bidragit till tuberkulosens tillbakagång.

För "Invärtesmedicinens framsteg" redogör professor Sven Ingvar, som bl. a. skriver om "bristsjukdomarna" och bland övriga medarbetare i det instruktiva bokverket märkas docenten Ivar Palmer, som behandlar "Den moderna kirurgin", prof. Elis G. E. Berven (om "Röntgen och radiumstrålningen i terapins tjänst") samt prof. Nils Antonis som i en intressant artikel skriver om nervsjukdomarna.

Det må framhållas, att även lekmannen har stor behållning av denna verkligt auktoritativa läkarbok. De medicinska termerna och uttrycken förklaras nämligen överallt, och ett flertal illustrationer förekomma. Boken rekommenderas envar, som är intresserad av en vederhäftig och populär redogörelse för, hur den moderna läkarvetenskapen arbetar.

Tbc-konvalescentens existens- möjligheter på landsbygden

Av Gustaf Carlsson

Landsbygdens liksom stadens lungsjuka ha många problem att brottas med. Vilken kategori av de två ovan nämnda, som har det drägligast eller kanske rättare sagt svårast, är ej gott att avgöra — på båda hållen finns det avigsidor och möjligen även förmåner. Någon jämförelse är här heller inte meningen att verkställa. Blott några synpunkter på den sjukes levnadsförhållanden på landsbygden skola framställas för att om möjligt bli beaktade.

*

När patienterna lämna sanatoriet är deras hälsotillstånd högst olika. Somliga blott byta sjukhus, några återvänder ut till livet friska och återställda, andra få kanske för hela sin levnad betrakta sig som invalider. Största procenten av det klientel, som utskrivs från sjukhuset, torde dock utgöras av sådana, vilka längre eller kortare tid efter utskrivningen måste "sköta sig", innan de på nytt kunna ta upp kampen för tillvaron genom eget arbete.

Vad det gäller denna kategori av sjuka kan man således för deras vidkommande skilja på två olika tidsintervaller i deras eftervård; dels ren vilotid närmast efter utskrivningen, dels en påföljande uppövningstid, vilken omsider bör övergå i aktivt förvärvsarbete. Denna s. k. eftervårdstid är av förklarliga skäl olika lång för olika sjuka beroende på sjukdomens karaktär och utbredning. För den ena kan konvalescenttiden begränsas till några månader, för andra kan den omfatta många år.

När den från sanatoriet utskrivne kommer hem, ser han i regel ganska frisk och välmående ut. Ändå skall han inte arbeta! Detta är något som den oinitierade allmänheten alltid förväntat sig över. I stället kommer den sjuke och begär fortsatt ekonomisk hjälp. Tuberkulosen är framför allt de fattigas sjukdom. På grund av sjukdomens långvariga karaktär blir även en relativt god ekonomi i längden undergrävd. För det stora flertalet tbc-konvalescenter blir därför den ekonomiska frågan ett svårt problem.

Många av de från sanatoriet återvändande ha ett hem att komma till. Den ena har föräldrar, den andra har bildat egen familj. Så är det främsta bekymret — bostadsfrågan — åtminstone tillfälligt löst. Värre är det då för den alldeles ensamstående. Inte alltid har denne någon iordningställd bostad, som väntar på honom. Att han ändå återvänder till hemorten i en kanske avlägsen och ensligt belägen landsbygd beror på hemortsrättsklausulen. Då man är sjuk och oförmögen att försörja sig, är det inte så gott att få rot och fäste å en främmande plats. Somliga ha emellertid

kanske genom köp eller arv kommit i besittning av en liten stuga. För ensamstående unga män blir dock mathållningen svår att ordna. På landsbygden finns inga restauranger, inte ens enklare matställen, där den sjuke kan få bli matgäst. Har den ensamma konvalescenten — det må vara man eller kvinna — en fast bostad, så får han försöka sköta sin mathållning så gott han kan. Att den saken ställer sig brydsammare för en man än en kvinna säger sig själv. De kanske stora avstånden till affär, läkare m. m. försvårar än mer möjligheterna. För mängden ensam ung person blir därför ålderdomshemmet enda utvägen.

Kan bostads- och mathållningsproblemet vara olika för tbc-konvalescenterna, så är däremot den ekonomiska frågan gemensam nästan för dem alla. Endast ett fåtal sjuka har det så lyckligt ställt, att de inte behöva understöd i någon form. För den, vars sjukdom ser ut att bli långvarig, blir pensionsfrågans ordnande en betydelsefull angelägenhet. Men vart kommer en konvalescent på det lilla belopp folkpensionen utgör? I de flesta fall måste kommunen bispringa med understöd. I små socknar med utpräglad jordbrukskaraktär där dryga nämndemän eller trygga jordägare sköta kassan, betraktas dylik sjukhjälp som nådegåvor. Så är märket genast satt: Fattigfolk.

Vad detta innebär i en by, en liten socken, där alla känna varandra, kan lätt tänkas. De flesta på landsbygden få arbeta idogt för sitt bröd. Närgånget granska de varandras ställning och levnadsbetingelser. Så se de därtill tbc-konvalescenten mitt ibland sig — han, som lever på understöd — gå där och inget göra — — Ser han därtill frisk ut och är vid gott hull, ja — då är han lat! Mången korttänkande av kringboende grannar se kanske rent av med en viss avund på den sjuke. Den som slipper arbeta har det bra — —. Vilka värden som stå på spel för konvalescenten, om denne för tidigt nödgas gripa sig an med arbete, har den oinitierade svårt att begripa. Vänder sig däremot bladet; skulle den sjuke få en period av hosta med nedsett hälsotillstånd, genast antydes det om smittofara. Bacillskräcken sitter på lur.

Naturligt är att levnadsförhållandena på landsbygden under dylika betingelser lätt framskapa rotlöshet och ensamhetskänsla hos sjunklingen. Var och en har sitt arbete att sköta. Det understöd den sjuke får uppbära mitt ibland träget arbetande medmänniskor kan hos honom alstra en mindervärdighetskänsla, som gör det än svårare för honom att närma sig omgivningen. Så går han där än mer ensam och oförstådd. Ingen tänker på hur det känns för den unge konvalescenten,

då hans jämnåriga lördagskvällar och söndagar tram-
pa i väg till olika nöjen. Nöjen? Inte får en sjuk tänka
på sådant! Men på måndagen, då han åter går där en-
sam medan andra arbeta, då har sjuklingen det bra
igen — —.

Ändå går tiden. År lägges till år. Konvalescenten
märker hur omgivningen förändras. De gamla kamra-
terna och vännerna en gång, vart ha de tagit vägen?
Var och en har sin kamp, sin ävlan. De ha framgång,
de avancera. Men sjuklingen kan inte följa dem. I stäl-
let ser han sina bästa år till synes meningslöst rinna
bort. Han märker, att han förlorar i anseende, och han
känner blygsel över sin lott. Vad är den värd, som
inget kan utträta? Hos många vill bitterhet och miss-
mod ta överhanden. Under tiden kan också hälsotill-
ståndet växla. Efter ett relativt gott skede kan det bli
en nedgångsperiod.

Har emellertid eftervårdstiden haft den betydelse,
som den sjuke en gång hoppats och avsett, känner
konvalescenten, att han omsider kan göra litet nytta.
Det måste ske försiktigt i början. Småsysslor lämpliga
att utföra saknas inte heller. Den sjuke kan gå hand-
räckningar samt syssla med ett och annat både inom-
och utomhus. Är sjuklingen en husmor med hem och
familj har hon under sin sjukdomstid sett otaliga ting,
som fått förfalla och behöva repareras. För den ensam-
stående är hushållsarbetet jobb nog för hans krafter i
början. Vem är gladare än tbc-konvalescenten, när han
omsider åter kan göra litet nytta! Hur mycket fortare
går ej tiden. Livet får åter litet mening.

Men småsysslorna ge ingen valuta. Pengar är det
den sjuke behöver. Stå krafterna rycken är det ett
lämpligt förvärvsarbete konvalescenten önskar sig. Var
skall han finna ett sådant på landsbygden? Utsikterna
därtill äro mycket små. Jordbruks- och skogsarbete —
de yrken som ligga närmast till hands — äro inte att
tänka på för en tbc-behäftad. Mycket annat finns ej
att välja på. Klena personer i städer och samhällen
kunna stundom få utföra delarbete eller halvskift. Det
säger sig själv, att den på landsbygden boende inte
kan färdas lång väg för att få arbeta några timmar
dagligen. Att cykla är ett allt för påfrestande färd sätt,
särskilt de kallare årstiderna. Att åka buss blir för
kostsamt, och hur många bo så centralt att de ha dy-
lika kommunikationer inom räckhåll.

Så går konvalescenten där alltjämt oförstådd och
åsidossatt. Hur gärna han än skulle vilja arbeta efter
sina krafter samt tjäna några kronor, så finns det inga
möjligheter därtill. Tungt arbete eller färder lång väg
innebära för stora risker. Den långsamt tillkämpade
förbättringen vill han inte i första taget spolia. Säl-
lan torde allmänheten förstå denna konvalescentens
inställning. Av många kanske han nu med än större
eftertryck nämnes som lat. Inte ens läkare, ovana vid
landsbygdens avstånd och förhållanden, kunna tillfullo
förstå dylika svårigheter.

*

Önskvärt vore, att tuberkulosarbetet i vårt land en
gång komme så långt, att varje individ så snart han
blivit tuberkulosjuk förklarad bleve tillerkänd en
statlig sjukpenning, vilkens storlek skyddade honom
från nöd och bekymmer tills han en gång åter kunde
träda ut i livet arbetsför. Vilket värdefullt medel skul-

le det inte vara i kampen mot "lungsoten" det ord,
som spritt så mycken isande skräck och fasa, som var-
rit ett uttryck för hopplöshet och sorg, för skam och
nöd och död. Lungsot, som ett piskrapp har det varit,
som pest och olycka. Hur annorlunda skulle inte livet
te sig för den sjuke, om han kunde behålla sin sociala
ställning, sluppe förnedra sig inför sina medmänniskor
samt inte behövde gruva sig för ekonomiska bekym-
mer och fattighjälp. Den sjuke skulle besparas såväl
fysiskt som psykiskt lidande. Genom en god social lev-
nadsstandard skulle risken för smittoöverföring till
omgivningen nästan helt elimineras och tillfrisknandet
skulle gå fortare. Ingen skulle heller dra sig för att
gå till läkare, om de misstänkte tbc. Sjukdomen skulle
snabbare övervinnas. Inte minst på landsbygden skul-
le en statlig sjukpenning ge dödsstöten åt många van-
föreställningar om såväl sjukdomen som den sjuke.

Ett annat önskemål är också, att konvalescenten un-
der eftervårdstiden finge lära ett yrke. För landsbyg-
dens klena låge det väl närmast till hands, att de finge
lära sig något hantverk eller kunde ägna sig åt någon
annan obunden sysselsättning. Med en självständig
näring finge sjuklingen arbeta, när krafterna medgav
samt vila när så behövdes. Vål bleve inkomsten liten,
men kunde sjuklingen dragligt försörja sig själv samt
samtidigt bevara sina återvunna krafter, vore ändå
ett resultat vunnet.

Sanatorieläkarna.

— Med. lic. R. G. M. Lemming har utnämnts till sa-
natorieläkare vid Värmlands läns centralsanatorium i
Arvika.

— K. m:t har utnämnt och förordnat läraren i fysi-
kalisk diagnostik vid Lunds universitet C. E. J. Hed-
vall till lärare i fysikalisk diagnostik vid Upsala uni-
versitet samt till överläkare vid Akademiska sjukhu-
sets i Upsala centralsanatorium.

— Medicinalstyrelsen har på därom gjord ansökan
från den 15 november entledigat leg. läkare Erik A. O.
Svensson från förordnandet såsom förste underläkare
vid Eksjö sanatorium. Vidare har andre underläkaren
vid sanatoriet förordnats att från nämnda dag under
vakans uppehålla förste underläkartjänsten samt leg.
läkaren Sture Jerlock andre underläkartjänsten.

— Sanatorieläkartjänsten vid Högbo sanatorium sö-
kes av förste underläkaren vid Stockholms stads tu-
berkulosbyrå, med. dr Fritiof Tisell, läkaren vid cen-
trallasarettet i Kalmar Erik Salander, underläkaren
vid centrallasarettet i Stockholm, med. dr Gunnar
Berg, med. dr Eric Jonsson, Stockholm, leg. läkaren
Joel Mille, Övertorneå, och sanatorieläkaren Ake
Björklund, Sävsjö.

Läkerol

Den
gör
Er
gott!

från FÖRBUNDSARBETET

De Lungsjukas Riksförbund 1941

De Lungsjukas Riksförbund kan med glädje se tillbaka på det år som gått. Genom gemensamt arbete ha vi lyckats föra Förbundets positioner framåt och noterat en rad goda resultat på det organisatoriska området. Under den gångna verksamhetsperioden har inte mindre än fem nya konvalescentföreningar anslutit sig till Förbundet. Vidare har förarbetet redan undanstökats för tre föreningar som kommer att konstitueras sig under denna månad. De gamla föreningarna ha visat en enastående aktivitet genom medlemsvärvning och framställningar till de kommunala myndigheterna om förbättrade understöd åt behövande lungsjuka.

Inom själva förbundsarbetet är det ökade studiearbetet mest glädjande. Inom varje organisation tycks det finnas en eller flera studiecirklar i gång. I allmänhet har man valt sådana ämnen som kan vara direkt till nytta vid eventuellt yrkesbyte. Genom att utnyttja de förmåner som kommer de lungsjuka till godo genom överenskommelsen med Brevskolan, kan studierna numera bedrivas utan att bli så ekonomiskt betungande som förut.

Av de centrala aktioner, som företagits av förbundsstyrelsen, kan nämnas dess uppvaktning hos socialminister Möller i eftervårdsfrågan, varvid efterlystes de åtgärder, som regeringen kunde tänkas komma att vidtaga med anledning av Nationalföreningens förslag. Förbundets tidigare framställning till regeringen om extratilldelning av bl. a. matfett och fläsk åt lungsjuka har under året bifallits, sedermera även vår framställning om rabatt å extratilldelning av matfett.

Som vi ser är det många goda resultat, men ännu bättre kan vi. Vi måste bilda föreningar av de lungsjuka konvalescenterna på alla betydande platser. Vi måste skaffa oss utposter överallt, där det finnes behov av hjälp för konvalescenter.

Våra patientföreningar på sanatorierna måste bli de, som tager initiativet och kallar till sammanträden. Om detta inte är möjligt kan man till förbundscentralen sända namn och adress på personer som äro intresserade och dugliga så skall vi härifrån göra vad vi kan för att en förening till stånd.

Vi lova varandra att göra 1942 till det organisatoriska genombrottets år för Sveriges lungsjuka konvalescenter.

Till alla våra organisationer, tidningsombud, förbundsstyrelsens medlemmar och alla andra som står Förbundet nära vill jag rikta Verkställande Utskottets förhoppning om ett gott och framgångsrikt nytt år.

E. F.-f.

Konvalescentföreningar

anslutna till De Lungsjukas Riksförbund:

ESKILSTUNA: ELKÄ (Eskilstuna Lungkonvalescenter). Ordf. Manfred Norberg, Drakenskiöldsg. 7 (Tel. 44 67). Sekr. A. Wirén.

GÖTEBORG: Göteborgs Lungsjukas Centralförening, adr. Hertzia (Tel. 11 96 02) Expeditionstid: 10—13 och 15—17, lörd. 10—14.

HÄLSINGBORG: De Lungsjukas Konvalescentförening, Hantv.-g. 4, Hälsingborg.

KALMAR: Kalmar Konvalescentförening. Ordf. Carl Hellström, Ståthållaregatan 13. Sekr. Sigfr. Celander, Box 731, Kalmar (Tel. 26 41).

KRISTIANSTADS LÄN: De Lungsjukas Förening i Kristianstads Län. Ordf. Martin Persson, Box 932, Hässleholm. Sekr. Elisab. Borg, Osby. Föreningsmöten hållas i april och aug. månader.

LANDSKRONA: Understödsföreningen för lung-tbc-sjuka i Landskrona stad, Lilla Strandgatan 15, Landskrona.

LULEÅ: Luleå Konvalescentförening ("Konscento") Ordf. Bertil S. Backman, Bergnäset, Luleå. Sekr. Göte Landström, Södra Strandgatan 27/29, Luleå. Lokal A. B. F. Föreningsmöten hållas 11 jan., därefter andra söndagen i varje mån.

LUND: Konvalescentföreningen för TBC-lungsjuka i Lunds stad. Ordf. Ingvar Stenquist, sekr. Axel Mårtensson. Exp. L:a Fiskareg. 4 (Tel. 49 90) Expeditionstid: 12—14. Föreningsmöten hållas första tisdagen i varje månad.

MALMÖ: Understödsföreningen för Lungtbc-sjuka i Malmö stad, Almbäcksgatan 2 B, Malmö.

MEDELPAD: Medelpads Lungsjukas Konvalescentförening, Folkets Hus, exp. 3, Sundsvall. Ordf. Gottfr. Eriksson, sekr. Arthur Sandström. Exp. i Folkets Hus hålles öppen onsd. och lörd. 12—2. (Tel. 26 88).

STOCKHOLM: FLIS (Föreningen för lungsjuka i Stockholm), Kocksg. 15, Sthlm. Ordf. A. Fredin. Sekr. Maj-Britt Stern. Expeditionen Kocksg. 15 hålles öppen torsdagar kl. 19—21, månd. och onsd. 13—15. Tel. 40 65 71.

STOCKHOLMS NORRA FÖRORTER: "Sako" (Förening för sanatoriekonvalescenter i Sthlms norra förorter). Ordf. Bertil Forsström. Sekr. Geron Andersson. Tel. 28 36 21.

UPSALA LÄN: Upsala läns konvalescentförening. Ordf. Arne Karlsson. Sekr. Erik Jäll, Valsätra, Upsala.

ÖREBRO LÄN: Örebro Läns Patientförening.

Två nya konvalescentföreningar bildade

Förening för Sjuhäradsbygden konstitueras i januari. — Luleå landets nordligaste

På initiativ av patientföreningen Skogsblomman vid Västeråsens sanatorium hade intresserade f. d. sanatoriepatienter den 27 nov. sammankallats till möte å kafé Falken i Borås för att diskutera frågan om bildande av en konvalescentförening för södra Älvsborgs län. Ett 30-tal konvalescenter hade infunnit

sig. De hälsades välkomna av hr Artur Svedahl, som därefter i ett inledningsföredrag redogjorde för en konvalescentförenings uppgifter och ändamål. Det skedde närmast i anslutning till vad De lungsjukas riksförbunds stadgar ha att meddela om dessa sammanslutningars uppgift.

Efter inledningsföredraget följde diskussion, varunder bl. a. meddelades, att nya konvalescentföreningar i höst ha bildats i Uppsala, Eskilstuna och Kalmar.

Vidare påtalades det privatgeschäft, som bedrivs byggt på allmänhetens medlidande med de tuberkulosjuka, varigenom allmänheten bl. a. i Borås förlorat förtroendet för allt vad sanatorietidningar heter. Den tidning, som utges av De lungsjukas riksförbund, är "Status".

Diskussionen utmynnade i att en interimstyrelse valdes, bestående av Hugo Flodin ordf., Carl Florén, Eric Bromander, Astrid Edström och Anna Ek. Styrelsen fick i uppdrag att förbereda ett konstituerande möte i januari och för övrigt söka komma i förbindelse med personer, som äro intresserade av bildandet av en konvalescentförening för södra delen av Älvsborgs län.

Tbc-konvalescenter i Luleå med omnejd

hade den 11 november inbjudits till ett möte för bildande av en konvalescentförening i Luleå.

Herr Bertil Backman redogjorde i ett hälsningsanförande för De Lungsjukas Riksförbunds organisation och syftemål. Särskilt betonades konvalescentföreningarnas betydelse för Riksförbundet och dess strävan för en rationell lösning av eftervårdsproblemet.

Redan vid detta inbjudningsmöte antecknades ett femtontal medlemmar.

Till styrelseledamöter valdes Bertil Backman, Bergnäset, Luleå, ordf.; Göte Landström, S. Strandgatan 27—29, Luleå, sekr. och Kerstin Brus, Seminariet, Luleå, kassör med Rune Sikström, Sune Wiklund, Maj Lindgren och Kerstin Sjögren som suppleanter.

Herr Backman avslutade sammanträdet med en uppmaning till de närvarande, att bland konvalescenterna sprida kännedom om föreningens bildande.

Föreningen, som blir landets nordligaste, kommer med det snaraste att anslutas till De Lungsjukas Riksförbund.

—m.

Föreningen ELKÅ bildad i Eskilstuna

Vid konstituerande sammanträde den 4 dec. i Eskilstuna bildades Föreningen Eskilstuna Lungkonvalescenter som i dagligt tal kommer att kallas "föreningen ELKÅ".

Den nybildade föreningen antog det nyligen av Förbundsstyrelsen upprättade förslaget till normalstadgar för konvalescentföreningar, vilka efter en del smärre ändringar som beaktats av lokala förhållanden, alltså nu för första gången tillämpas inom förbundet.

Föreningens verksamhetsområde omfattar Eskilstuna med omnejd.

Till styrelse valdes Manfred Norberg, ordförande, samt hrr A. Wirén, Bertil Andersson, Börje Malmström, fru Svea Karlsson, fröken Hilda Isberg och distriktssköterskan syster Astrid

med hr Evert Nilsson, fru Sjöberg och fröken Sonja Eriksson som suppleanter.

I det kommande arbetet kommer föreningen att på alla sätt främja medlemmarnas intressen efter de linjer som Riksförbundet arbetar.

Man beslöt därjämte att söka samarbete med stadens egna organ och institutioner som arbeta i samma syfte som föreningen, och vidare skall man intressera utomstående, enskilda föreningar, att gå med som understödande medlemmar.

FLIS

hade den 4/12 ånyo kallat till månadsmöte. Denna gång hade styrelsen gått i författning om en trevligare möteslokal, och man måste nog säga, att H. S. B:s ljusa, trevliga samlingslokal på Fleminggatan 41 väckte allas gillande. Salen var också precis fullsatt, och med den medlemsökning, som Flis haft hittills, får vi väl snart se oss om efter en ännu större lokal.

Men framåt går det om också inte på alla fronter. Fattigvårdsstyrelsen och understödsdelegerade i Stockholm, hos vilka FLIS hemställt om understöd, som någorlunda motsvarar de lungsjukas behov, tycks inte taga hänsyn till den mest behjärtansvärda argumentering. Därom vittnade den rapport från den s. k. Wangsonkommittén, i vilken redogjordes för denna kommittés uppvaktning hos fattigvårdsdirektör Wangson och det resultat denna givit. Resultatet var intet, och det kan man bättre förstå, när man studerat de yttranden och uredningar som förekommit i ärendet. När man i det yttrande, som å förtroenderådets vägnar avgivits av dr G. Kjellin, läser, att "Tuberkulosbyrån kommer att vaka över att ej större skada än nödigt" skall vederfaras den lungsjuke, känner man sig glad och tacksam och böjer ödmjukt sin rygg för försakelser och umbäranden i den förvissningen, att det är nödigt. Och enligt de siffror och "fakta", som framlades, lär de lungsjuka ha det ganska bra, vilket naturligtvis också Understödsdelegerade ansett och därför avstyrkt vår framställning. En annan sak är det ju sedan, hur de lungsjuka ha det i verkligheten. För övrigt lär inte ens de siffror som av Tuberkulosbyråns förtroenderåd framlagts vara med sanningen överensstämmande! Ja, vad ska man säga om sådant? Jag avstår! Men vad vi inte avstår ifrån det är att arbeta tills vi nått det mål, vi föresatt oss.

På nyåret skall det sättas igång med studiecirkel, vilken inte omfattar mindre än 4 olika ämnen, därav stenografi och maskinskrivning, som väl de flesta kan ha praktisk nytta utav.

Ett Gott Nytt År tillönskas alla våra medlemmar!

Maj Britt.

Uppskov med anstalt för smittoförande tbc-patienter i Stockholm. I motion i Stockholms stadsfullmäktige har dr Gerda Pauli begärt påskyndad behandling av frågan om en anstalt i Stockholm för smittoförande och invalida tuberkulospatienter. I juni i fjol beslutade stadsfullmäktige använda C. A. Molanders donationsfond på 2,6 miljoner till en sådan anstalt med 150 vårdplatser, men de statliga granskningsmyndigheterna ha velat inskränka byggnadsprogrammet i olika avseenden, och efter att ha gått fram och tillbaka mellan olika instanser ligger ärendet nu hos centrala sjukhuskommissionen.

Sociala Brevlådan

Tidskriften
Status
Stockholm.

Under ovanstående rubrik införs råd i sociala spörsmål av mera allmänt intresse. Denna rådgivning är för Riksförbundet ingalunda ny — vi ha sedan ett par år tillbaka brevlades utövat en omfattande rådgivning åt lungsjuka i fattigvårds-pensions-riksförsäkrings o. d. frågor. Då många av de problem, som sålunda underställts vår prövning varit av den art, att de kan tänkas intressera även andra lungsjuka, ha vi beslutat öppna denna avdelning i Status. Hit få alltså insändas frågor betr. fattigvårdsärenden, folk- och invaliditetspension, riks försäkring, yrkesutbildning, familjebidrag m. m. Svaren lämnas utan avgift men vi förbehålla oss rätt att avgöra, om frågorna av den natur, att de böra besvaras i tidningen. Medicinska frågor besvaras ej. Frågorna skola vara försedda med avsändarens namn och adress samt märkta med signatur (avsändarens namn utsättes givetvis ej i tidningen) samt vara märkta "Sociala brevlådan", Tidskriften Status, Kocksgatan 15, Stockholm.

Rådgivningen från De Lungsjukas Riksförbunds expedition fortsättes givetvis som förut och dit hänvisas de klienter, som av någon orsak ej önska få sina frågor ofentliggjorda i Status.

Extra tilldelning av ransonerade matvaror.

Svar till Alex: Enligt Livsmedelskommissionens cirkulär nr 512 av den 18 nov. 1941 kan person, som lider av "aktiv tuberkulos och andra kroniska sjukdomar, där behov av rikligare näringstillförsel föreligger" hos kristidsnämnden genom läkarintyg erhålla högst 350 gr. matfett och högst 450 gr. ägg per vecka inklusive ransonen på inköpskort och högst 150 gr. fläsk eller kött och högst 350 gr. gryn eller majsena, exklusive ransonen. Detta dock endast under förutsättning att läkarintyget endast upptager två varuslag. Se f. ö. ledande artikel i detta nummer.

Familjebidrag.

G. E. skriver:

Jag insjuknade i tuberkulos under militärtjänst och vårdades under fyra månader till den 18 sept. 1941 på sanatorium. Från regementet erhöll jag till i aug. terminslön med kr. 1:50 per dag. Familjebidrag utgick till min hustru med kr. 2:25 och till två minderåriga barn med kr. 0:95 vardera per dag samt hyresättning 30 kr. i månaden.

Från den 14/9 minskades familjebidraget med 75 öre per dag för att den 8/11 1941 helt upphöra. Den 13/11 1941 erhöll jag från Riksförsäkringsanstalten sjukpenning för tiden 19/8—30/9 1941 med 4 kr. per dag med avdrag för vårdavgift å sanatoriet med 75 öre per dag. Vidare fick jag från den 1/10 1941 livränta med 120 kr. per månad, vilken utan förnyat läkarintyg skall utgå t. o. m. den 31/3 1942. Enligt läkarintyg är min arbetsförmåga nedsatt med 100 proc. Jag har hört att jag enligt lag skall ha rätt till familjebidrag — hur förhåller det sig därmed?

Svar: Enligt Sv. Författningssamling nr 730 1940 äger värnpliktig, som tillerkänts bidrag enligt krigsfamiljebidragsförordningen för den tid efter tjänstgöringens slut, varunder han äger rätt till sjukpenning som ersättning för kroppsskada, ådragen under militärtjänst, t. v. åtnjuta familjepennings grundbelopp

Tuberkulosbekämpare

VI

Överläkare A. Forsheim, Länssanatoriet, Sundsvall, dispensärledare för Västernorrlands län, energisk skåning, framstående organisatör, som har förtjänsten av att Sundsvallssanatoriet nått sin nuvarande utveckling.

(Teckning för Status av Ernst Akerbladh.)

för därtill berättigade familjemedlemmar. I Edert fall torde livränta kunna räknas som sjukpenning och Ni äger alltså rätt till familjebidrag.

Gaspåfyllning.

Sign. Sv., som är medellös undrar, vart han bör vända sig för att få hjälp till kostnaderna för resor till och från sanatoriet för gaspåfyllning.

Svar: Ni torde lämpligen vända Eder till fattigvården i Eder hemort, men i vissa fall kan man påräkna hjälp även från Dispensären.

"Vi och Ni",

öen från Österåsens sanatorium utgivna förnämliga tidskriften har utkommit med sitt höstnummer 1941. Bland det som vanligt värdefulla innehållet märkes en essä om den norske dikteren Henrik Wergeland av prof. Fredrik Paasche och en artikel om den i tbc. avlidne dialektforskaren K. H. Waltman av docenten D. O. Zetterholm. Josef Kjellgren skriver under rubriken "Ett nordiskt frihetsbrev" om den på Koop. Förbundets bokförlag utgivna antologien "Nordens stämman" vari flera av nordens främsta skaldar äro representerade. Docent Erik Lundberg ger goda råd i umgänget med sjuka, och överläkare Helge Dahlstedt har lämnat två bidrag, nämligen en skildring av den för några år sedan bortgångne lappmannen Torkel Tomasson, som vid 25 års ålder började studera och slutade som länsnotarie i Falun och redaktör för "Samefolkets egen Tidning" samt en uppsats av inte minst för alla lungsjuka mycket stort intresse, "Några vanföreställningar". Dr Dahlstedt berör här gängse oriktiga uppfattningar om bl. a. viktökning, rörelse och arbete och klimat vid lungtuberkulos.

"Vi och Ni" kan rekvireras från Österåsens sanatorium, och den kostar fortfarande endast 1 kr.

På Serafimern

Få människor besitta större övertalningsförmåga än bilförsäljare och innehavare av körskolor. De klänga sig fast som kardborrar vid sina offer och lämna dem ingen ro, förrän de antingen nått sitt mål eller fått både näsa och revben knäckta.

Ett oblikt öde lät en dag en dylik person korsa min stig. Och som en fridens man jag är fann jag mig efter en längre utmattningsprocess inskriven som elev i en stor automobilskola, med en hel karavan brandgula bilar till förfogande.

Vad jag skulle ha körkort till hade jag inte en aning om. Tanken att själv kunna köpa en bil — även den mest utrangeade skrotlåda — var så absurd, att jag brast i gapskratt. Inte heller hade jag hunnit reflektera över de utgifter, som voro förenade med en tentamen i automobilkörningens tämligen lätta konst. Man hade bara satt en penna i min näve och sagt: skriv! så ordnar det andra sig självt. Och så stod jag där med kontraktet.

Det var faktiskt roligt att få känna sig som herre och tämjare över ett mekaniskt vidunder. Och min övermodiga djärvhet i gatukorsningarna återspeglades inte endast i fotgängarnas förskräckta miner, utan också i min lärares förtvylade tramp på bromspedalen. Och ju högre hastighet jag lyckades uppdrida, desto flera lektioner ansågs jag behöva. Vilket jag fann konstigt.

Efter två månaders ihärdigt arbete trodde man sig kunna släppa fram mig till besiktningabyrån för provkörning. Jag hade nu bara att skaffa åldersintyg, nykterhetsintyg och läkarintyg, påstod innehavaren, som i glädjen över att bilen fortfarande gick att åka med bjöd hela skolan på cigarrer.

Att skaffa läkarintyg skulle nu bli en extra betungande utgift. Under tryck av nödvändighetens lag beslöt jag försöka nedbringa den till ett minimum. Genom att traska upp till den medicinska välfärdsinrättningen Serafimern skulle intyget inte kosta mera än två kronor. Trodde jag!

Då jag hade en dunkel aning om att man bör infinna sig i god tid till ett sjukhus, inpassade jag mig redan klockan halv åtta i den huttrande, hostande men annars tyst lidande kö, som varje morgon ringlar sig utanför den tegelröda anstalten. De voro så tystlåtna, mina proletära kamrater i sina söndriga rockar och nötta avbetalningskappor, och i deras skygga ögon bodde en ångest, som gjorde mig beklämd och generad, därför att jag kände mig så övermodigt frisk.

Äntligen klämtade stadshustornet fram sin klockan-åtta-melodi. Sjukhusporten öppnades, och hela kön drog en suck av lättnad. Den ringlande ormen fick liv, drog ihop sig och pressade sig fram mot kassan, där en bastant syster med celluloidskydd och guldbågad pincené räknade in tvåkronor i massa. Slutligen blev det min tur. Jag lämnade fram den blanka silverlanten, fick ett rött kvitto och tillsägelse att hänga av mig ytterkläderna och vänta en trappa upp.

Väntan började redan i trappan, ty där stod packat med folk, som skulle ha kvittona påskrivna vid pulpeten däruppe. Jag kilades fast mot ledstången, med en hostande gubbe på ena sidan och en kvinna, som krampaktigt sökte bereda plats för

sin bleka och gråtande unge, på den andra. Nå, episoden i trappan tog bara tjuugo minuter, och då jag var frisk och stark fick jag inga men av den.

Men sedan började det stora tålmodsprovet: den dagslånga väntetiden på de hårda träbänkarna, inklämd bland sjuka, deprimerade människor, som gjorde sig bekanta med varandra på sitt tafatta sätt, berättade om sina eländen, knaprade på torra smörgåsar och bläddrade i sjukhusets smutsiga och flottiga tidsskrifter.

Oändligt sakta kröpo timmarna fram. Klockan blev halv två, och jag hann lära mig mycket om såriga ben, magkräfta och stora frossan och själv inbilla mig många sjukdomssymptom, innan den väna systemen ropade upp mitt namn.

Då stunden nu var inne, fördes jag, genom en lång korridor, till en liten skrubben med väggfast bänk och rött och vitt förhänge. Man stack åt mig ett uringlas och en febertermometer och tillsade mig att bruka dessa.

Här hade tydligen varit många före mig, ty både bänken och golvet voro lindrigt nerskvättade, men man var ju inte här för att vara sjäpig. Jag hade just hunnit knäppa ner byxorna, då förhänget slets åt sidan och ett ljuslockigt kvinnohuvud frågade:

— Nå, är det inte färdigt än?

— Jo, snart, svarade jag blygt. Varpå förhänget åter slängdes igen.

Mera än trettiosex och en halv grad kunde jag inte prestera, vilket jag betecknade som höjden av friskhet. Sedan sade den ljuslockiga:

— Jaha, varsågod och vänta här i korridoren, så ska vi ta blodprov också.

Jag väntade en kvart och hann bli bekant med en täckdikare från Ängby.

Blodprovet klarades av i ett nytt bås, varefter jag fick gå ut i stora väntsalen igen och vänta på att doktorn skulle ropa upp mig. Det blev en halv timme, som jag tillbragte inklämd mellan två gummor.

Doktorn tog två patienter i taget. En jättestor järnarbetare från Sandviken blev min kamrat i det kalla och ogästvänliga undersökningsrummet. I var sitt bås började vi strax kappas

TVÅ DIKTER

Av Inez Eriksson

RIK

Min vän, ömka mig ej!
Jag är icke fattig, utan rik!
I mitt hjärtas skrin göms omätliga rikedomar
inför vilka guld det blir stoft och regnbågsskiftande
pärlor aska.

Där finns sol och måne och vänliga stjärnor
barrskogsdoft, trastlåt och vågskalp
vårkvällens vemod och julens heliga ljus,
härliga osedda länder med berg och floder och
myllrande städer,
älskade människor, levande och länge sen döda —
allt, min vän, gömmer jag i mitt hjärta!

Och som den girige gläds åt sin skatt
så ler jag i ensamma febernätter
och ändlösa sjukdomsdagar
åt mina hemliga rikedomar.
Min vän, jag är rik!

om vem som först skulle hinna kläda av sig, ty vi voro intelligenta nog att förstå, att den, som först blev avklädd, skulle först bli undersökt. Järnarbetaren förlorade på sina två undertröjor, och jag var den första, som huttrande klev ut på stengolvet.

Den unge, sympatiska läkaren knackade, lyssnade, frågade och fann mig fullt frisk. Glad att allt var över tänkte jag nu klä på mig, men se det gick inte för sig. Överläkaren skulle först avsyna mig. Jag fick krypa in i båset igen och frysande titta på hur järnarbetaren gjorde sin entré med byxorna i hand och höra hur han beklagade sitt kläna hjärta.

Sedan han fått berätta sitt livs historia enligt institutionens formulär och genomgått samma revbensknackning som jag, fick han återvända till sin spilta, medan läkaren gick ut. Vi sutto tysta en stund, men slutligen blev det för långsamt, och vi stegade ut ur våra båsar — med byxorna i hand — och gjorde oss bekanta med varandra. Nu fick jag lära mig mycket om vad järnbruken ställer för krav på sina män, vilken hetta karlarna ha att utstå och vilka sjukdomar de riskera att ådra sig.

Slutligen kom den jäktade läkaren tillbaka. Tätt i spåren följde en gammal giktbruten gubbe, ty på Serafimern äro läkarna tvungna att arbeta som vid löpande band. Vi pratsamma blevo ombedda att intaga våra hytter. Man beklagade att överläkaren hade massor av patienter, som stodo i tur före oss, så vi måste vänta ännu en stund.

VANLIG ÅKOMMA

Tackar som frågar, jag mår bra
Halsflussen gick över, snuvan likaså
och reumatismen som pinar
mig när luften är kall och rå.

Det är blott det enda felet
att hjärtat är dött i mitt bröst.
Det är som en sten därinne,
oåtkomligt för ljus och tröst.

(Det sägs, det är ett besvär som
ganska många människor ha
och att man vänjer sig vid det.)
Annars mår jag som sagt var, bra.

Den nya patienten var 68 år och hade förlyft sig på en motor. Han hade fått ett "hugg" i korsryggen och kunde nu inte bocka sig. Nu gjorde han krampaktiga försök att stå på alla fyra, medan läkaren klämde och kände, där det möjligen kunde göra ont.

Så kom då verkligen överläkaren, som skulle slutundersöka oss. Han verkade trött och utschasad, ty här — liksom på de flesta folkliga sjukhus och kliniker — var läkarnas arbetsbörda dubbel mot vad som kan anses normalt.

Efter att ha fått syn, hörsel, hjärta och lungor undersökta kunde jag äntligen kläda på mig och sätta mig i korridoren och vänta på intyget. Detta blev strax färdigskrivet. Och med en djup suck av lättnad stoppade jag det efterlängta papperet i fickan och beredde mig att gå. Just då kom kallduschen! Enligt fastställt reglemente av den medicinska anstalten kostade läkarintyg av detta slag åtta kronor plus entréavgiften på två kronor.

Klockan var nära halv tre, när jag kom ut på gatan. Tio kronor och sju timmars väntetid hade detta tämligen enkla intyg kostat mig. Innanför rocken kände jag den revolutionära omstörtarlustan koka. Men då jag inte blivit född till bombkastare, gick jag i stället hem och skrev en missnöjesartikel, som jag sedan sålde till den här tidningen för tio kronor.

Och på natten sov jag trots allt tämligen lugnt.

Torsten Hansson.

KORTEN

— Av —
CALEB J. ANDERSSON

Skinnarsby låg rätt långt från järnvägsstationen uppe i skogsbygden. Byn, som räknade ett tjugotal hus, var inte ful, tvärtom, läget vid Skinnares sönderskurna stränder gjorde, att den lockade turister långväga ifrån, och dessa hade så många berömliga ord att säga om landskapets skönhet, att också ortsborna medgav att trakten var vacker. Men hur litet betyder inte skönhet för den som släpar fram sitt liv i svett och möda. Bonden som går bak plojen med ögonen vända mot den svartgrå myllan och med tunga jordkockor på stövlarna, vad bryr han sig om att bergen blånar vid horisonten och att sjön glittrar i guld. Naturen står honom så förunderligt nära, att han aldrig skulle komma på idén att fundera över om den är vacker eller ful. Den helt enkelt är.

På så sätt var Emanuel ett besynnerligt skott på byns gamla bondestam. Redan som liten parvel kunde han stå och titta på de silverglänsande mörtarna nere i bäcken, och det var inte deras kvicka rörelser som förtrollade honom utan deras färg. Och en gång hade han som fyraåring kommit in i stugan till mor med ett stort fång blåklint. Det var hennes födelsedag, och hon hade just slutat skura köksgolvet, ty fram på eftermiddagen skulle några grannkvinnor komma på kaffe. Mor hade tagit hela bukettens och lagt i skurhinken och burit ut alltsammans på sopbacken. Emanuel hade brustit i gråt, och många gånger efteråt hade han under sina ensamma stunder funderat över varför inte mor tyckte om blommorna. Då och då klättrade han upp i den stora linden invid stugknuten, och däruppe hade han sina pojkårs bästa stunder. På en bekväm gren, långt borta från de andras ävlan och brådska, kunde han sitta timme efter timme och se ut över Skinnares blå vatten. Det fanns bara ett ställe, som han tyckte lika mycket om, och det var riskojan, som han byggt nere vid bäcken. I den kunde han ligga ostörd och lyssna till forsens dovt sjungande brus och se dess vatten koka i vitt skum.

Emellertid ingen barndom är evig, och den lyckligaste försvinner fortast. Emanuel växte upp, konfirmerades, och syskonen började tänka på ett yrke för honom. Efter faderns död hade de båda äldsta sönerna övertagit gården, och de andra barnen bodde sen länge i staden och kom bara på besök någon gång då och då. Men ingen visste riktigt vad det skulle bli av Emanuel. Så länge kunde han ju gå kvar på gården, mat fanns ju för honom också. Men man förstod, att han aldrig skulle komma att göra någon nytta där. För ett säreget moln eller ett skogsbryn i en viss dager skulle han avbryta vilket arbete som helst. Och alldeles säkert skulle han ha försummat kvälsmjölk-

ningen för ett norrsken. Men nu kunde han inte mjölka för ingen hade lärt honom, eftersom ingen tyckt det var mödan värt. Men på en gård finns det en hel del att göra som man inte behöver större övning i, och Emanuel fick syssla med ditt och datt, småsysslor, som ingen annan tog sig tid att sköta. Någon gång hade det talats om, att han skulle bli läskar, och modern hade rådgjort sig med kyrkoherden därom. Men då han själv inte hade någon synnerlig häg för studier och gårdens ekonomi knappast tålde en belastning av det slag som studierna skulle medföra, hade man låtit den tanken fara. En av bröderna i staden hade föreslagit, att man skulle skaffa honom plats där, och erbjudit sig att försöka få in honom som lärling på en verkstad, där han själv arbetade. Men då modern var varmt fästad vid sin yngste son, motsatte hon sig på det bestämdaste, att han skulle flytta till staden, och så fick Emanuel gå kvar hemma på gården.

Så småningom tröttnade emellertid bröderna på hans dagdrömmeri, och då kommunalstämman beslöt att på eget initiativ och som eget företag öppna en brevbärlinje på sträckan Vik—Skinnarsby—Sikås, ordnade de så att Emanuel fick platsen som brevbärrare. På så sätt tillfredsställdes både modern och bröderna.

En vårdag cyklade Emanuel till Vik, fick sin väska och började postgången. Han kände ju folket överallt i stugorna, så någon svårighet medförde inte arbetet för honom, åtminstone inte vad beträffar utdelandet av posten. Men den smala slingrande vägen utefter Skinnares västra strand frestade honom att hoppa av cykeln mer än en gång och ställa sig och bara titta. Nå, det gjorde inte så mycket, om han stannade ett slag. Förr hade bönderna fått hämta sin post själva, och om de nu fick den en timme senare än de kunnat få den, vad betydde det? Förresten hade de inte så stor korrespondens, och den varannandagstidning, som de flesta höll sig med, kunde de lika gärna ha varit utan, ty dess nyheter hade antingen hörts i radio

eller av Skvaller-Tilda. Det såg sålunda ut som om Emanuel skulle ha fått ett arbete, som han skulle kunna sköta. Allt tycktes också gå bra. Inga klagomål hördes, tvärtom, här och var bjöd man på kaffe i stugorna. Man var ju så tacksam för att få posten hemburen.

Den enda som var misslynt på den nyblivne brevbäraren var den unga lärarinnan i Sikås, fröken Sandgren. Var gång hon öppnade brevlådan låg hjärtat i halsgropen på henne. Men aldrig låg det brev hon väntade där. Varenda dag kastade hon krona och klave för att se om han verkligen skrev, och ja, han skrev, men trots kronans bestämda utsago kom det inte en rad från honom. Hon försökte med prästkragar och slutligen plockade hon reda på en kortlek, och ja blev det, åtminstone de flesta gångerna, men några brev kom inte. Hon började fantisera om allt möjligt, om olyckor och otrohet och allt vad ett kvinnohjärta vid ett sådant tillfälle kan hitta på. Kanske hade han förolyckats vid en bergsbestigning i Alperna — han var ju så pigg på sådant. Kanske hade han blivit sjuk igen; han var ju inte riktigt återställd då han reste. Kanske en annan kvinna hade kommit i hans väg. . . Hon försökte jaga bort de besvärliga tankarna, men de kom tillbaka igen och gnagde och gnagde. De orcade henne under lektionerna, de kom igen i hennes drömmar. Nå, en och annan gång drömde hon väl också att hon fick brev från honom, massor av tjocka, tätskrivna brev i handpressade kuvert, det ena efter det andra, ända tills hon vaknade och fann sig ligga i sin säng. Och då tänkte hon: han skriver säkert inga tjocka brev, nej, det är inte alls säkert, att han skriver brev en gång, han är kanske ingen brevskrivare, men kort borde han skriva, ett kort som hälsning från varje plats han besökte. Och så hade hon legat och vänt på tankarna, tills hon blev trött och somnat.

Kanske var alltsammans en saga blott. Ända från första stund hade allt förefallit henne så överkligt, så höjt över allt vardagligt och grått. Hon hade inte kunnat förstå, att han skulle fatta tycke för just henne, att hon skulle vara den han älskade. Och hon försökte erinra sig hans ord från den kvällen då han först talat om att han älskat henne, och var gång hon upprepade dem i sitt minne, undrade hon, om han sagt precis så.

I tre veckor — vilket kan tyckas vara en kort tid, men som är en evighet för den som älskar — pågick den lilla lärarinnans förskräckliga kval. Men när tre veckor hade gått utan att hon hört något från honom, tog hon mod till sig och gick ner till poststation. Den gamle, annars så knarrige poststationsföreståndaren var riktigt vänlig, när han fick se hennes nätta uppbenarelse i luckan.

— Nä, se godda fröken Sandgren! Det var längesen. Hur står det till nu för tiden? Nog är det skönt att få posten hemburen eller hur?

— Jovisst, är det det! svarade fröken Sandgren.

Och föreståndaren fortsatte:

— Nå, vad är det jag kan stå till tjänst med nu då? Frimärken kanske?

— Ja, jag skulle ha några frimärken, kom det helt naturligt från den tilltalande som om det skulle vara hennes egentliga ärende.

— Trettioöres, förstås, förhörde sig gubben med en menande blick.

— Ja, tie, Men hur kunde herr Svensson gissa det?

— Gissa? fnittrade gubben. Som om det skulle vara någon konst att gissa. Man får väl inte en massa utrikespost utan att man svarar. Nännemensam!

Det kom en underlig tjuvpojksglimt i gubbens ögon, och fröken Sandgren kände sig förlägen och rodnade. En massa ut-

rikespost? Ett besynnerligt påstående! Det stod fullkomligt stilla i hennes hjärna. Hon kom sig inte för att säga ett ord, hon bara stirrade förvånad på mannen i luckan, och då skolrådsordföranden i samma ögonblick trädde in i lokalen och hälsade med sin mullrande bas, sade hon farväl och gick.

— Vilken idiot man kan vara, sade hon högt för sig själv, då hon kommit ut på gården. Naturligtvis, borde jag ha frågat gubben.

Hon funderade länge och väl på att vända om, men vad skulle Svensson säga om hon kom tillbaks. Tanken därpå styrde hennes steg hemåt.

Aldrig förr hade hon vandrat den vägen så underlig till sinnes. Hon förebrädde sig sin uraktlåtenhet, hon anklagade sig för sin feighet, och hon tyckte att alltsammans i grund och botten var rätt åt henne, då hon haft ett så bra tillfälle och inte vågat sig fram med sitt ärende. Då hon kom fram till Skinnarby vägskil, var hennes tankar klarare, och hon beslöt sig för att gå fram till byn för att fråga brevbäraren, så att hon fick klarhet i mystifikationen. Hon knackade på Västergårdens köksdörr och frågade efter brevbäraren, men blev visad till stora ingången, ty sen Emanuel hade börjat med brevbäringen, ansågs han inte riktigt höra ihop med gårdens folk och hade förden-skull flyttat in i den tomma hörnkammaren.

Då hon steg in i det sparsamt möblerade rummet, låg Emanuel och drog sig på soffan, men vid hennes hälsning rusade han upp. Han verkade nervös och var tydligen inte trakterad av besöket. Innan hon hann nämna sitt ärende, hade han gått fram till byrån och plockat ihop fyra, fem kort, som stod uppställda på den.

— Jag hade inte ämnat ta dem, fröken, sade han med sin lågmälda röst då han gav henne dem. Det är säkert. Jag tyckte bara att de var så vackra, så jag kunde inte lämna ifrån mig dom genast, men fröken skulle ha fått dom. Jag hade inte tänkt ta dom. Fröken måste tro mig, men jag kunde inte lämna dom ifrån mig med detsamma.

Den lilla lärarinnan sade ingenting. Hon hade för brått att läsa korten. Men då hon läst dem, förmanade hon honom allvarligt att aldrig göra om det och lovade att saken i så fall skulle stanna mellan dem. Ty på korten hade hon läst just de ord hon längtat efter. . .

Höjda statsbidrag till tbc.-vården i Gotlands och Västernorrlands län. Gotlands och Västernorrlands läns landsting kunna för nästa budgetår påräkna höjda statsbidrag till tuberkulosvården, om ett av medicinalstyrelsen nu för k. m:t framlagt förslag om ändrad beräkning av statsbidraget för nämnda ändamål godtagges. Styrelsen framhåller, att fråga uppkommit, om ej till landsting, som nu får höjda statsbidrag för egna vårdplatser, även borde utgå höjda bidrag för av dem disponerade vårdplatser på Jubileumsfondens sanatorier. Medicinalstyrelsen anser för sin del vägande skäl föreligga att i statsbidragshänseende helt jämställa dessa platser med vårdplatserna på vederbörande landstings egna tuberkulossanatorier. I praktiken skulle detta f. n. innebära, att Gotlands och Västernorrlands läns landsting skulle komma i åtnjutande av förhöjt bidrag för sammanlagt 105 av dem disponerade vårdplatser ifrågarande sanatorium. Merkostnaderna härför kunna under nästa budgetår beräknas till ca 9 000 kr., avseende sista halvåret 1942.

JORDEN ROPAR

Jag minns en sommardag, då solen brann som en förtärande jeld. På de heta stadsgatorna gingo människorna flämtande. Inte en vindfläkt gav svalka, inte ett skuggande moln syntes på himlen.

Jag satte mig på tåget och for ut till landet. Det var kvavt, rökigt och dammigt i kupén, och trots det att fönstren stodo öppna rann svetten av oss.

Vid den lilla station, där jag gick av, stod stinsen i skjortärmarna och stationskarlen arbetade med naken överkropp.

Min väg gick genom skogen. Där var det tyst och svalt och det doftade så starkt av pors och kåda, att jag blev yr i huvudet. Så gick vägen genom björkhagen. Ungbjörkarna hade farit illa av torkan och löven hade gulnat, fastän vi ännu befunno oss mitt i högsommaren.

Och här låg gården. Den unge man, som arrenderade den, kom emot mig och hälsade mig välkommen. Han var mager och senig, och väder och vind hade barkat hans hy.

Vi talade om torkan. Den var en prövning. Jag måste ut och se på vallarna. Där stod klövern gles och förgränad och den styva lerjorden såg ut som om den varit cement.

— Jorden ropar efter regn, sade arrendatorn.

Han var en erfaren och beläst jordbrukare. Han talade om gångna torrår. Ibland hade situationen varit så förtvivlad, att mången lantman tagit sitt liv. I forna tider var det svårare för jordbrukarna att möta och avvärja en katastrof. Brukningsmetoderna voro ju så primitiva. I gamla papper står det, att vid torrtid samlades byamännen till bön, anropande himlen om regn.

Och nu ropade jorden i sin törst till himlen.

Stränga herrar regera emellertid aldrig länge. När vi på kvällen sutto på farstubron och tog igen oss efter dagens mödor, skedde en förändring i luftlagren. Det kom en kort, kylig vindstöt. Arrendatorn gick ut och ställde sig på backen, där han hade fri utsikt över dalen. Han skuggade med handen över ögonen och såg mot väster. Solen redde en molnbädd åt sig till natten.

— Det blir regn, sade han och log. Det är åska i luften.

Ingen av oss hade lust att gå in. Vi sutto kvar ute och väntade på det stora undret, på regnet.

De blåsvarta molnen hängde tunga och det mörknade över nejden. Så kom den första blixten, och de första, stora regndropparna.

Regnet föll oavbrutet, och den törstiga jorden drack, drack!

*

November hade gått i grådis och halvmörker och december bröt in med hårda, kalla frostdygn. En pinande nordavind satte in, och den stod i en hel veckas tid. Inne i stugan fladdrade gardinerna för draget och vinden blåste flöjt i fönstrens tättningslister. De gamla människorna svepte in sig i koftor och schalar och kurade ihop sig framför spisen, där den sura veden pyrde med matt låga.

Tjälén brände djupt i jorden för att nästa dag släppa igen i ett snålt solsken. Arrendatorn gick med långa steg utefter åkerrenen. Han var bekymrad. När den frusna jordskorpan höjde sig i trycket från ömsom frost och ömsom blidväder, slet den rötterna av den späda sädesbrodden. På långa sträckor stod brodden gulnad.

Men en dag skedde en ändring. Luften var inte längre så skarp och landskapets konturer hade mjuknat. De första vintermolnen hade kommit och snön började falla. Den föll i mjuka, vita flockar och lade sig som ett skyddande och skyllande efter skydd i sin frysanande nakenhet. Och under det vita täcket slumrade örterna och hämtade kraft för att kunna slå ut i blom den dag, då vårsolen kalla på dem.

*

En gång för många år sedan gjorde jag en resa i Norrland. Vid en anhalt kommo två män ombord. Den ene bar uniformsmössa. Det var länsmannen. Den andre var en ung man. Han bar handbojor. De slogo sig ner på en ledig bänk. Den unge mannen stirrade i golvet, och då och då sköt en rodnad upp över hans kinder.

En mor drog ängsligt till sig sina barn och viskade någonting till dem, som kom dem att titta på brottslingen med skräck. En äldre man samlade resolut ihop sina effekter och gick in i en annan kupé. Stämningen var dov. Då sade länsmannen:

— Nu tycker jag, att vi inte ska ta den här saken så märkvärdigt. Ingen av oss är utan fel, och det är lätt att komma i olycka.

Då lättade stämningen, och någon bjöd den unge mannen en cigarett.

Hans historia fick jag höra senare av hans gamle skollärare. Fadern var en slagskämpe och en skräck för hela orten. Redan som mycket liten fick pojken utstå misshandel i hemmet och i skolan fick han alla kamraterna emot sig. Han växte upp under hugg och slag och fick aldrig höra annat än fula, hatiska ord. Sådant måste göra ett vekt barnasinne tungt. Det syntes på honom, att han törstade efter vänlighet, som jorden törstar efter regn i torrtid. Läraren förstod honom. Han behövde bara säga några vänliga, uppmuntrande ord till honom för att han skulle bli den lydigaste och duktigaste i hela skolan.

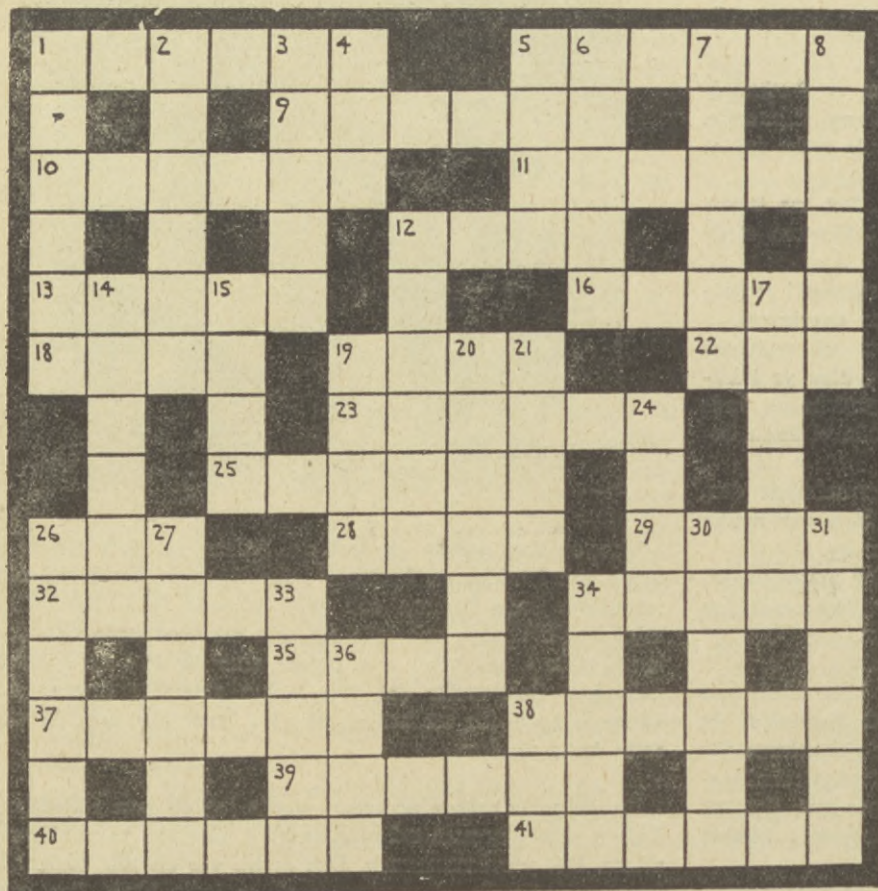
Han växte upp och blev stark. Men ännu låg gammalt ont omkring honom. Han isolerades som om han varit en utböljning. Och en dag svarade han på okvädningsorden. Det blev dråp som följd.

*

En ensam, fattig människa törstar efter kärlek, som jorden törstar efter förbarmelse i oår.

Thomas.

KORSORD NR 1

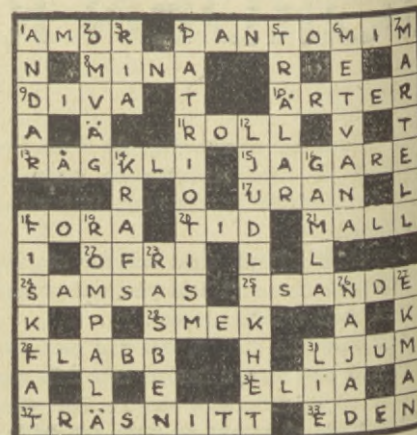
Vågräta ord.

1. Världens snabbaste löpare. (6)
5. Vilken finsk stad har samma namn som en dansk? (6)
9. Därmed flyttas ett torn. (6)
10. Är Komintern på vintern. (6)
11. Att komma i kavaj till en frackmiddag. (6)
12. Sejdel. (4)
13. Rena och äktenskap ingås —. (5)
16. Bombarderades hänsynslöst för 27 år sedan. (5)
18. Har bidragit till Orreforsglasets goda namn och rykte. (4)
19. Här. (4)
22. Kan man stå på, men då får man inte ta sig en. (3)
23. "Drevs du inom Grottes —, vräks du ut som lik." (Viktor Rydberg) (6)
25. Fagus silvatica. (6)
26. En form av pipa. (3)
28. Ishavsflygare. (4)
29. Bedrägeri och tygellös framfart. (4)
32. Svepes mycket behändigare än en mina. (5)

Lodräta ord.

1. Då vilar man. (6)
2. En åt alla sidor slutna skans. (6)
3. Uppträda vissa artister i. (5)
4. Det är relativt. (3)
5. Får numera inte mycken näring. (4)
6. Hon med stort H. (5)
7. Dam i Delphi. (6)
8. I stället för kor. (6)
12. Det är att lasta på ryggen. (6)
14. En av den svenska punschens fem klassiska beståndsdelar. (6)
15. Lätta. (4)
17. Europeisk valuta och är erlagd skatt. (6)
19. Rest. (4)
34. Blir annan efter omvändelse. (5)
35. På rutat bräde. (4)
37. Ju grovkornigare, desto finare. (6)
38. I bibeln talas om sådant bröd. (6)
39. En stad som väcker ljuvliga idéassociationer hos många. (6)
40. Måste man för att göra en lång historia kort. (6)
41. Konstull. (6)

Lösning till korsord nr 10.

Pristagare: Helga Högström, Sanatoriet, Garphyttan.

Lösning till korsord nr 11:

Pristagare: Sture Johansson, Epidemijukhuset, B., Wisby.

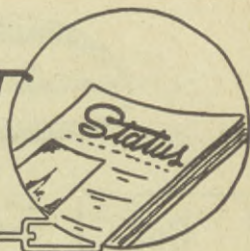
20. I Bondepraktikan finnas många gamla (6)
21. I detta nummer finns en. (4)
24. En örtgårdsmästares uppgift. (4)
26. Bedrövligt om hamstringen finge urarta till. (6)
27. Fattig på halvfranska. (6)
30. Fredsplats och gjorde vi när hästen hette Blanka. (6)
31. Bild från en sovande stad. (6)
33. Gjorde rymmare och kanske bi. (5)
34. "Ett hål i kaklugen söm en stöpper kunjak i", sa bondgubben. (5)
36. Göra världshändelserna. (4)
38. Plats för rekreation. (3)

Lösningar

till korsord nr 1 skall vara oss tillhanda senast den 20 febr. Insändaren av den först öppnade rätta lösningen belönas som vanligt med en femma. Pristagarens namn meddelas i marsnumret.

PATIENTERNAS SPALT

Flaskpost från Målilla

Jag sänder nu iväg den sista flaskposten för år 1941 till Status. Det är hög tid, ty vattendrag och sjöar har isbelagts och endast i Emån är trafik möjlig för fartyg med liten maskinstyrka, och för flaskor utan maskin.

Ja, vintern har kommit även till oss här på Målilla Sanatorium. Vi märker detta på antalet filter, som vi måste använda, när vi ligger på hallen. Det är ibland så kallt att det står upp under armarna och 10 grader snö, och då måste man dra på sig filter upp till näsan.

Överallt ute i Europa skall det bli nyordning, men här på Målilla är nyordningen redan genomförd. Vi fick ny dagordning här den 1 nov. Den ändrades från förut 4 liggture och 3 promenader, till 3 liggture och 4 promenader, vilket onekligen ser bättre ut än den gamla ordningen. Emellertid äro de liggture, som vi nu har, längre än de förra. Särskilt nu på vintern är den sista liggturen, som är en och en halv timme, ganska långtråkig, emedan det inte går att ligga och läsa eller skriva ute i kylan. På sista liggturen kan man sålunda här, liksom i andra delar av Europa, få höra röster, som äro missnöjda med nyordningen.

Vid ett M. P. U.-möte tidigt på hösten tillsattes en studiekommité, med uppgift att här på sanatoriet försöka få igång studieverksamhet bland patienterna. Kommittén anordnade en studieorientering på arbetssalen, och i dagrummet lades ut teckningslistor för studiecirkel i flera utvalda ämnen. Föret var emellertid trögt i portgången, det blev inga namn på listorna.

Då smälde studiekommittén i med ett studie-upptrycknings-samkväm, i dagrummet. I programmet märktes en kort förströelsefilm, ett medryckande anförande av d:r Mascher om studier och den nytta, som dessa kan medföra. Han framhöll bl. a.

Kvacksalvare i farten.

att vi här på sanatoriet ha mycket gott om tid att studera, medan våra lungor läkas. Det stora flertalet patienter, som vårdas här, kunna ej fortsätta i sina gamla yrken, utan måste söka sig lättare och lämpligare sysselsättning, då de blivit utskrivna från sanatoriet. Genom att bedriva studier under vårdtiden här på sanatoriet, kan kunskaper inhämtas och grunden läggas till ett för patienten mera lämpligt yrke. D:r Mascher önskade oss lycka till och framgång med studierna. Därefter visades en film, Brevskolan, vilken var huvudpunkten i programmet. Sedan blev det sång av en glad trio, samt allsång. En visa hade diktats speciellt till detta evenemang av "Isak Jokern". Denna visa sjöngs med kläm och bravur till melodin "En sjöman älskar havets våg".

M. P. U. anslog 500 kronor till en studiefond, där behövande enskilda studerande och studiecirkel kunna få studieanslag upp till 50 % av studiekostnaderna. Här finns nu studiecirkel i svenska, engelska, praktisk räkning och bokföring, samt en kurs i trä och pappslöjd. Två av cirkelarna äro anordnade som lärarcirkel och två som korrespondencirkel, under det att slöjdcursen ledes av en slöjdlärare från Målilla. Det finns även några, som studera enskilt, varför antalet studerande på Målilla överstiger 50 stycken.

Intresset för studierna är mycket stort, och att det inte saknas poänger på cirkelmötena framgår av följande episod.

"Storsjöödjuret" håller på med satslösning och får sig förelagt följande uppgift:

— Tag ut de olika satsdelarna i satsen: "Mor kokar kaffe".

— "Storsjöödjuret": Kokar är predikat, mor är subjekt, och kaffe är — — surrogat.

Annars händer inget på Målilla, som förtjänar att komma in i Status spalter. Jo visst, nu kommer jag ihåg en sak. Mäster med jaktsällskap lyckades häromdagen att skjuta en hare borta vid "klövergrinden". Alla klöverpar, som äro ute och promenerar, uppmanas att iakttaga försiktighet, och akta sig för skottlossning.

De ärade läsarna av Status tillönskas härmed Ett Gott Nytt År.

Mr. mate.

"Jultvätt".

God Annat

God fortsättning!

Allt återgår nu till oordningen, lyxljusen ha brunnit ned och julsinkan är slut. I den gamla goda tiden räckte både julen och skinkan till påska, fast däremellan kom fastan. I år kommer fastan också emellan, men den torde komma att sträcka sig betydligt längre fram i tiden än vi är vana vid. Troligen fram över nästa jul. I varje fall kommer den inte att avbrytas av några påskägg — såvida inte hönorna få bättre betalt för sina ägg, säger Cornelius Prate.

Den dagen, den sorgen,

hr. Prate, än så länge ha vi inte någon anledning att klaga. Både silverrävskotletter och grävlingsskinka har ställts i utsikt, sedan ha vi att vänta oss stuvade kattfötter och andra dylika läckerheter. Vid besök å restaurant år 1942 må man icke förvåna sig, om kyparen frambär stekt hund. Hundhuvudet får naturligtvis som vanligt bäras av Livsmedelskommissionen.

Julen 1941

var för många ganska lik andra jular, för andra däremot var den en besvikelse. Självt blev jag ganska besviken på jul-tomten, som tycks ha tagit intryck av den rådande omoralen och lösheten i

sederna. I radio hörde jag häromdagen en kvinnlig basröst, enligt grammfonogrammet tillhörande Kai Gullmar, förkunna att tomtarna nu börjat ägna sig åt swing. Bara en så'n sak! Och i en huvudstadstidning läser jag om gangstertomtar, som utanför varuhusen pålura oskyldiga barn julgranskarameller à 50 öre, som mammorna sedan äro tvungna att betala. Efter detta skulle man knappast bli förvånad, om man finge höra, att tomtar anträffats vid polisrazzian på hotell Atlantic i K. Huvudstaden.

I min barndom voro tomtarna stadgade, vördnadsbjudande gentlemen, som voro ytterligt noga med moralen. Jag minns en fin gammal dam, som reagerade mycket starkt för visan: "Hej, tomtegubbar, slå i glas". På julgransplundringarna i hennes hus fick man i stället sjunga: "Hej, tomtegubbar, tag i ring och låt oss lustiga vara". Hon kunde inte tänka sig tomtar, som blevo glada av att "slå i glas" — onyktra tomtar undanbedes! — möjligen av ringdans.

Tomtar i swingdans skulle varit absolut uteslutet!

Än finns det emellertid hopp

för människorna och för ungdomen.

En veckotidning, som publicerar den 17-åriga Alice Babs Nilssons memoarer(!) — flickan med den nya affärnsnåsan — anför:

— — — hon har inte i hela sitt liv för-

tärt en droppe sprit eller ens ett glas öl. En god prestation. —

Nu väntar vi bara att få läsa i "Husmodern" att prinsessorna på Haga inte haft ett ont ord att säga om monopolets antifimpeigaretter.

Slutligen

passerade på annandagen två swingpjattar en biograf i Stockholm, som reklamerade för den svenska filmen "Hem från Babylon." Varvid den ene swingpjattan yttrade:

Ser Du, nu har den kommit, den där filmen Hem från Bejblon.
Rätt avlyssnat av

Juan.

Ordstäv från Värend.

"JUF-bladet" har samlat några gamla ordstäv från Värend.

Jag vill hellre stå i dörren och gö (skälla), än ha en hund och fö, sa' bondefrun.

Kärkomna papper, sa' han som fick skattsedlarna.

Det rör mig inte, sa gubben när prosteten luggade honom i peruken.

Också ett sätt, sa' skomakaren, slog pliggen i tummen.

Ju mer jag tappar, desto mer vinner jag, sa' bryggaren.

Här finns rum för flera, sa' han som ramla i sjön.

Välkommen i det gröna, sa' pojken, satte sin mor i nässelhögen.

Det svartnar för ögonen, sa' pigan när hon kysste sotaren.

Lötrapsodi

En grå och trist november ligger bakom oss. Många anse den månaden som årets längsta. Men under vanliga förhållanden är det förstas januari. Julfestligheterna inte bara smaka. De kosta också. Men vi som på flera månader inte haft nöjet kvittera någon avlöning se med förhoppning på Julkommitténs arbete. En och annan försöker pumpa kassören på siffror men får till svar ett diplomatiskt leende. Han förråder ingenting. Folket i Södermanland har tidigare visat oss stor förståelse och gör det säkert i år också, fastän tiden är hård.

Bland händelser på sanatoriet kan nämnas "Underhållningsdetaljens" allmänbildningstävling. Som magister Knutsson fungerade tekn. stud. B. Hallstedt och varje avdelning deltog med ett tremannalag. Min granne vid tävlingsbordet fick se en plomberad grammfonskiva framför tävlingsledaren. — Du, viskade han till mig, du förstår jag är fullkomligt omusikalisk, och du ska få se att jag åker på frågan som har med skivan att göra.

Behöver det sägas att han fick den: Det gick naturligtvis bra och mindre bra, men alla voro nöjda med kvällen och vänta på nästa tävling. Revanschen på första avdelningen hägrar!

Svenska dansmusikerförbundets avdelning i Eskilstuna gästade oss en söndagseftermiddag med ett kapell på tio man, vilket framförde ett välkomponerat program. Den som väntat sig uteslutande dansmusik hade räknat fel. Det bjöds huvudsakligen underhållningsmusik av gott märke. Även Orfeuskören från samma stad har gjort oss den äran. I en paus riktade körens ordförande några uppmanande ord till oss, och betygade att det var med stor glädje de reste hit och sjöngo.

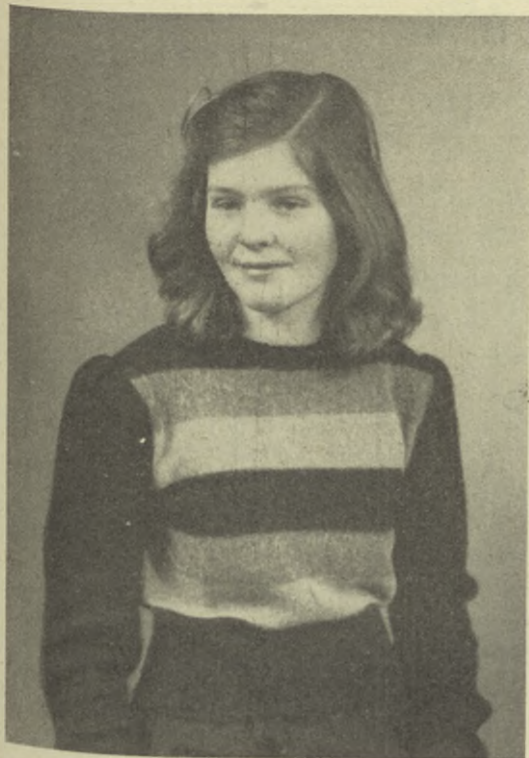
Adventssöndagens morgon sände vi i lokalradion ett program i anslutning till dagen. Det inleddes med Voglers Hosianna varefter några verser ur en av dagens texter förelästes. En patient, fru Lisa Bergkvist, läste en egen dikt, "Advent", författad för detta tillfälle. Som avslutning spelades adventsmusik.

Hemslöjd

© C H

handarbete

Jumper av upprepat garn.

Så här års då vi kanske ha "vargavinter" att vänta kan det vara skönt att ha en varm jumper att sätta på sig. Ullgarn är emellertid ganska dyrt och nästan omöjligt att komma över, åtminstone sådant av rent ylle, men vi ha här förfärdigat en jumper av enbart upprepat garn. Ni kanske har en halsduk som ni tröttnat på eller en tråkig och något sliten gammal jumper. Repa upp dessa plagg och tvätta det garn som är använd-

Patienternas Förening

Telefon:
23 40 10

Postgiro:
3721

Alla handarbetsgarner erhållas fördelaktigt från Otto Elmgrens A.-B. Särskilda fördelar äro: firmans enorma sortering av alla slags garner samt lägsta möjliga priser.

Otto Elmgrens AB.

L:a Nygatan 19

STOCKHOLM

bart samt sticka er sedan en ny jumper enligt här avbildade modell och beskrivning.

Mått: bröstvidd c:a 93 cm., längd 49 cm. Stickor nr 2½ och 3.

Framstycket: lägg upp 106 m. på stickor nr 2½ och sticka resårstickning (2 rm. 2 am.) 8 cm. Övergå till rät stickning, (ett varv avig, ett varv rät o. s. v.) på stickor nr 3. Efter 5 cm. ökas 1 m. i varje sida var 3:e cm. 4 ggr. När arbetet är 30 cm. avmaskas för ärmhålen varannat varv i var sida 6, 2, 1, 1 m. Fortsätt rakt tills ärmhålen äro 13 cm. och avmaska då de 4 mittersta maskorna. Arbeta var sida för sig och avmaska varannat varv närmast halsringningen 4, 3, 1, 1 m. när ärmhålet är 18½ cm. avmaskas för axeln i 3 omgångar 10, 10, 11 cm.

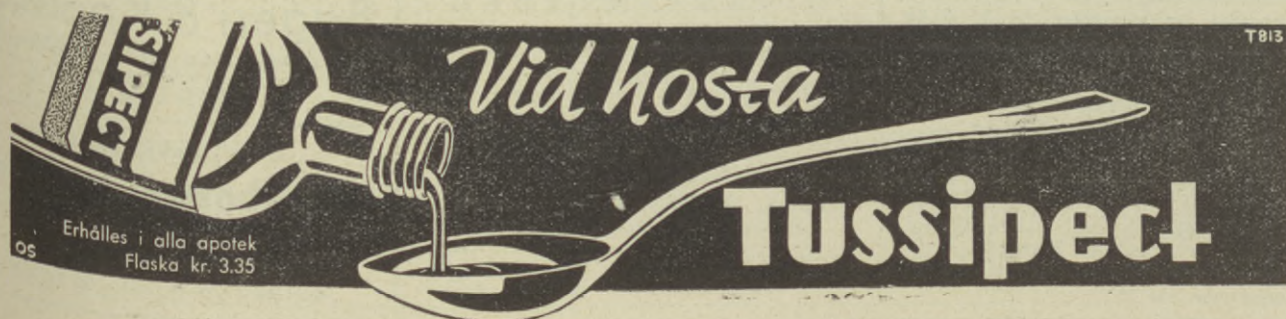
Ryggen: lägg upp 100 m. på stickor nr 2½ och sticka resårstickning som på framstycket i 8 cm. För ärmhålen avmaskas 6, 1, 1, 1 m. när ärmhålen äro 18 cm. avmaskas för axlarna i 3 omg. på varje sida 10, 10, 11 m. och de återstående m. på en gång.

Ärmen: lägg upp 50 m. på stickor nr 2½ och sticka resårstickning i 10 cm. varefter ni byter till stickor nr 3 och rätstickning. När ärmen är 20 cm. ökas 1 m. i var sida vart 8:e varv tills 90 m. finnas på stickan. När hela ärmen är 52 cm. avmaskas 5 m. i var sida och därefter 1 m. i början av varje varv tills ärmen är 65 cm. Då avmaskas alla återstående m. på en gång.

Montering: Spänn arbetet väl med häftstift (gärna efter eget blusmönster) och låt det ligga med en fuktig duk över natten. Sy så ihop sidsömmarna och prova i ärmarna samt rynka dessa en aning uppe på axeln. Halsringningen avslutas med en remsa i resårstickning.

Randningen beror ju på vars och ens förråd av garn. Dock bör man försöka få en förhårsnkande färg t. ex. i ärmar, resårstickning och axelparti, så att ej helhetsintrycket blir lappverk.

Carin Kernell-Karkoff.

Vid hosta

Tussipect

Erhålles i alla apotek
Flaska kr. 3.35

TB13

STOCKHOLM

Allt inom järnvarubranschen

A.-B. JOHN WALL

STOCKHOLM

OVALA HALLSPEGLAR 2:75

storlek 27x43 cm., antik ram.
 Badrumsspeglar med galler 4:25
 Badrumsskåp, spegel och hylla 3:75
 Knivlådor, 3 fack 0:75
 Stolstegar för kök 5:—
 Serveringsbrickor, allmoge, med
 glas, storlek 27x45 cm. 2:25
 Klädda Ärmstockar 1:35
 Strykbräden, stora, fällbara 3:75
 Oskarssons Lager, Kungsg. 70, Hornsg. 8

TVÄTT-, KÖKS- och STERILISE-
 RINGSANLÄGGNINGAR
 VÄRMELEDNINGS-A.-B. **CALOR**
 STOCKHOLM 12

Medlemskap i statsunderstödd
SJUKKASSA
 är en ekonomisk tillgång, som Ni ej kan
 undvara. Skydda Eder själv och Edra
 barn genom inträde i ortens
 erkända sjukkassa.
 Sedan Ni fyllt 40 år är det för sent!
ÖSTRA SVERIGES ERKÄNDA
CENTRALSJUKKASSA
 Drottninggatan 17 — STOCKHOLM
 Tel. 11 87 54

OHLSSONS
TEKNISKA FABRIK
 STOCKHOLM
 Tel. 25 68 81, 25 68 82

TJÄRA

KJOLPLISSERING
 i moderna veck och mönster, märkning,
 hälsöm, brodering, stråveck, knapphål
 och knappslagning utföres fort och väl.
 Gamla plisséer ompressas. Order till
 landsorten.
"SPECIAL" - STOCKHOLM
 Tel. 10 43 71 Malmkillnadsgatan 23

BORÅS

Mekaniska Verkstaden **AUTO**
 Olofsholmsg. 16. Tel. 116 05, 124 02, 147 41
BIL- REPARATIONER
 BÄRGNINGAR
 RESERVDELAR

Axel Högberg — Rörläggarfirma
 Utför: Värme- och Sanitetsanläggningar
 av alla slag. Ång-, Kok- och Tvättan-
 läggningar. Program och kostnadsförslag
 på begäran. Tel. bost. 121 54, förråd
 Magasinsgatan 131 32.

BORÅS

Borås
Fabriksnederlag

DEN SVENSKA HANDLAREKÄRENS
 FÖRNÄMSTA INKÖPSKÄLLA

Läkarrockar

Bra modeller — Höga kvalitéer
Konfektions-Kompaniet - Borås
 Telefon 126 46
 (Leverantör till sjukvårdsinrättningar)

Borås Elektriska Affär
 ÖSTERLÄNGGATAN 21 TELEFON 109 38
FÖRSÄLJER ALLT INOM BRANSCHEN
UTFÖR ALLT INOM BRANSCHEN

ELEKTRISKA
INSTALLATIONSÄFFÄREN
 Sven Haggström - tel. aff. 100 58, bost.
 117 33. Utför: Kraft- och belysningsin-
 stallationer, lokaltelefoner och ringled-
 ningar. Försäljer: Material och glödlam-
 por. — Reparationer. — Entreprenör för
 Borås Stads Elektricitetsverk

ESKILSTUNA
MARTIN NORDVALLS
PLÅTSLAGERI
 BERGSGATAN 4 Tel. 24 35. Ankn. bost.
 Utför allt som tillhör yrket
REELT UTFÖRANDE! HUMANA PRISER!

Göteborgsmagasinet
ESKILSTUNA
 Kungsgatan 6 Telefon 969
REKOMMENDERAS!

Bröderna LUNDIN & LINDBERG
METALLVARUFABRIK
 Eskilstuna Telefon 13 64
 Husgerädsvaror i koppar och aluminium.
 Presentartiklar i tenn

GÄLLIVARE

F:ca **A. MOOSBERGS**
DIVERSEHANDEL
 Telefon 79 GÄLLIVARE Telefon 79
 Rekommenderar sina enrisrökta
 renstekar

BERTIL ÄHLIN
 Ur-, Optik- & Guldsmedsaffär
 Gällivare—Malmberget
ETERNA, ZENITH, OMEGA, VIKING
 Postorder expedieras noggrant.

BETALD ANNONSPLATS

GÄLLIVARE

Edm. Risbergs

SPECERI- & MATVARUÄFFÄR
 Tel. 10 GÄLLIVARE Tel. 10

NILS AXELSSONS

Diversehandel

Telefon 17 GÄLLIVARE

Ahnbergs Frisørsalong

Telefon 66 GÄLLIVARE Telefon 66

LAGER AV TEKNISKA ARTIKLAR

J. F. SJÖSTRÖMS
SNICKERIFABRIK
 Levererar de bästa snickerier såsom:
Fönster, Dörrar, Trappor, Moderna Köks-
inredningar, Affärsinredningar, Möbler
 m. m. Vålgjort arbete garanteras.
 Telefon 177 GÄLLIVARE Telefon 177

AKTIEBOLAGET
Nordsvensk Träexport
 Tel. 112 Gällivare Tel. 112
 Ständigt i lager:
 Sågade och hyvlade TRÄVAROR
 i alla förekommande dimensioner
 Stor sortering av Listverk.

O. H. LUNDKVISTS
CHARKUTERIFABRIKS
 välsmakande och kvalitativt förnämliga
 produkter rekommenderas
 GÄLLIVARE Telefon 135

HALMSTAD

BETALD ANNONSPLATS

HÄLSINGBORG

Zoegas **ZOÉGA & SON**
KAFFEROSTERI
 Drottninggatan 30—36
 Tel. Namnanrop:
 Zoegas Kaffe eller 204 70

Carl Åbergs Maskinverkstad
 Hälsövägen 31 Tel. 103 86
HÄLSINGBORG
 Tillverkar mindre specialmaskiner och
 apparater. Utför maskinreparationer.

A.-B. CARL PERSSONS

Bageri & Konditori
 Stenbocksgatan 132 - Hälsingborg

KARLSKOGA

ADVOKATFIRMAN
Malmberg & Apelgren
 Kungsvägen 57 KARLSKOGA
 Telefon 1760
 Bokförlagsteknisk avdelning

KARLSTAD

A.-B. GÖTEBORGS MAGASINET
Kungsgatan 18 — Telefoner: 10 61, 1961
KARLSTAD
Rekommenderas vid inköp.
Manufaktur, Trikå, Vita o. korta varor.
Allt till platsens billigaste priser.

BETALD ANNONSPLATS

LILIUS FOTO

Hagatorget, Karlstad. — Telefon 10 32.
Populära nya kortstorlekar: 42, 24, 16
och 12 foton. Ramar, Album m. m.

KIRUNA

Torsten Pettersson - SKRÄDDERI
Välgjort arbete Kiruna God passform
Kiruna Telefon 5 47

BETALD ANNONSPLATS

J. A. GIDLÖVS
GULDSMEDSAFFÄR
FÖR LOVNINGSRINGAR
Tel. 113 — KIRUNA

CENTRUM

KIRUNA Telefon 5 10
REKOMMENDERAR sin väl sorterade
HERREKIPERING

Hos **THULE** Matvaruaffär
Tel. 3 15 KIRUNA Tel. 3 15
Väl sorterat lager i
SPECERIER, KÖTT, FLÄSK, FRUKT
och **KONFEKT**

Stor sortering av **Hattar, Mössor, Hand-**
skar, Lösa skinn i
MODEAFFÄREN "WEA"
(f. d. Karin Svensson)
Telefon 4 46 KIRUNA Telefon 4 46

Till fjälls!

Köp Er Proviant från
AXEL ERIKSSONS MATVARUAFFÄR
Tel. 28, 728 Kiruna Tel. 28, 728

E. WIKSTRÖM
BLECK- & PLATSLAGERI
Rekommenderas — Arbetena utföras
fort, väl och billigt
Införda offert Rikstelefon 111

KIRUNA

Allt för det moderna hemmets
MÖBLERING
köpes till förmånliga priser i
Löfgrens Möblering — Sven Lindgren
Telefon 424 KIRUNA

KIRUNA MODEATELJÉ
rekommenderas i ärade Kiruna-damers
benägna hägkomst. Förmästa utförande
av all slags sömnad.
Vördsamt
JUDITH JACOBSSON - 29-1 - Tel. 5 07

CAFÉ ROYAL

REKOMMENDERAS
Gott kaffe med bröd från eget bageri.
Choklad och te samt smörgåsar. Be-
ställningar mottagas tacksamt. Tel. 5 75

BROR JOHANSSONS
ELEKTRISKA - Rikst. 293
Utför alla inom yrket förekommande ar-
beten, såväl ljus som kraft. Ständigt lager
av förstklassig material i ledningar,
strömbrytare och kontakter, kokapparater,
strykjärn och dammsugare.
Vid större anläggningar införda offert.

A.-B. EDVIN MARTINSSONS
JÄRNAFFÄR
Telefon 4 KIRUNA
STOR SORTERING. LÄGSTA PRISER
SPORTARTIKLAR!

Karl Källén Färg- &
Kemisk-Tekniska affär
Telefon 598 KIRUNA Telefon 598
FÄRGER, FERNISSOR, TAPETER,
TEKNISKA o. SJUKVÅRDSARTIKLAR

Telefon 92
KIRUNA BLOMSTERHANDEL
Nils Bergbom
Flerårig praktik. Modernt binderi
Bästa sortering.

LANDSKRONA

INSTITUT BEAUTÉ, Skönhetssalong
Östergat. 17. Landskrona. Tel. 10 65
Ansiktsbehandling, specialbehandling,
make up, manicure, pedicure, färgning
av ögonfransar och -bryn.
Elevbehandlingar halva priset.

LIDKÖPING

Stanley Haller
Speceri-, Mjolk- & Matvaruaffär
Esplanden 30, Telefon 598
REKOMMENDERAS

Gynna annonsörerna!

LINKÖPING

BAUER & ANDERSSON
Färgeri- och Kemisk Tvättanstalt
Tullgränd 4 LINKÖPING Tel. 24 44
Vårt motto:
Gott arbete och humana priser

LULEÅ

JORDBRUKARE!
Stöd Eder egen organisation genom
att bli medlem hos oss. Anlita
oss vid inköp av Kraftfoder, Konst-
gödsel, Utsäden m. m.
Norrbottens Lantmannaförbund

GLASÖGONLAGRET

J. E. SÄW
Luleå 2. Skurholmsstaden 795. Tel. 3148
Specialförsäljning av: Glasögon, Pincenér,
Lornjetter, Läsglas, Lupper etc. Rikt
urval moderna bäger och väl sorterat lager
av sphäriska—toricylindriska och
dubtelfocusglas.

Bürén & Nilsson

1:a klass Herrekipering & Herrkonfek-
tionsaffär — LULEÅ
TELEFON 22 60
REKOMMENDERAS!

De bästa programmen
å Röda Kvarn o. Odéon

CENTRALTRYCKERIET, LULEÅ
utför ALLT inom branschen korrekt,
tidsenligt, snabbt.
Kortbeställningar dagsleverans
Telefon 29 76 Telefon 29 76

BLOMQVISTS BAGERI
Skeppsbrogatan 38
— Telefon 21 10 —
REKOMMENDERAS!

Årstidens
BLOMMOR och KRUKVÄXTER
från egna driverier
köpas alltid fördelaktigast från
KALLKÄLLANS BLOMSTERHANDEL
Telefon 22 72

W. JOHANSSON, Rörledningsaffär
Utför Värme-, Vatten- och Avloppsled-
ningar samt Reparationer
Skomakaregatan 42 LULEÅ
Tel.: Verkst. 13 25 Tel.: Bostad 11 75

SVEN NILSSONS
REPARATIONSVERKSTAD
Gamlestadsvägen Tel. 19 60, bost. 31 30
REKOMMENDERAS!
Fullständig bilservice.

LULEÅ

V. & A. ANDERSSON
MALERIAFFÄR

LULEÅ
Kungsgatan 16 Telefon 21 63
Billackeringsverkstad

MÄRTHZ EKIPERING

Storgatan 26 Telefon 29 50

LULEÅ
Specialaffär i: Damunderkläder, Strumpor, Corsetter, Klädningar, Blusar, Jumpsers, Barnkläder, Herr- och Gossunderkläder m. m.

NYA BLÖMSTERHANDELN

(Ingeborg Johansson)

Hermelingsgatan 16 Telefon 13 99
Alltid riktig sortering av årstidens blommor. — Binderier utföras
Medlem av Blomsterförmedlingen

CECILS KONDITORI
SMÖRGÅSAR — TÄRTOR

Beställningar för begravningar m. m. mottagas. KLUBBRUM
Telefoner: Luleå 14 33 — 14 34

BETALD ANNONSPLATS

MALMBERGET

CAFÉ- och KONDITORI

THULE

Tel. 293. MalMBERGET Tel. 293
PLATSENS FÖRNÄMSTA

Fördelaktigast handlar Ni i

J. A. ANDERSSONS
MÖBELAFFÄR

Telefon 41 MALMBERGET Telefon 41

Vänd Eder med förtroende till
MalMBERGETS Begravningsbyrå

KRISTIN OLSSON

Begravningsbyrå & Manufakturaffär
Tel. 322. MALMBERGET. Tel. 322

A.-B. JAKOBSSONS LIVSMEDEL

Tel. 258. MalMBERGET Tel. 192
Filiolen Telefon 80. Porjus.

Prova våra goda kaffeblandningar.
Elvakaffe — Kalaskaffe — Hushållsblandning. — Matvaror — Specierier.

Bernhard Wennberg A.B.

Telefon 60 o. 460

MALMBERGET

Enrisrökta Renstekar

Levereras alltid nyrökta

BETALD ANNONSPLATS

MALMBERGET

SKIDOR Stavar, Bindningar m. fl. vintersportartiklar.

NYHET: Splitkanskidan med lignostonekant.

O. Löfströms Cykel- & Sportaffär
Telefon 5. - MALMBERGET - Telefon 5

MALMÖ

Gör Edra inköp av SKODON uti
AX. SVENSSONS SKO AFFÄRER
Södra Förstadsgatan 60 — Telefon 289 16
Östra Förstadsgatan 2 — Telefon ankn.
Höga kvalitet. — Lägsta priser.
OBS! ALLTID NYA MODELLER

Teaterkaféet - Pildammarna

REKOMMENDERAS

Säsong 1:a Maj och Sept.

OLGA HELLQVIST

DUX-märket

bögar för god kvalitet - största ändamålsenlighet - vare sig det gäller madrasser, kuddar, fätöljer eller ottomaner. Sängkläder från DUX —

Husmoderns stolthet.

MADRASSFABRIKEN DUX AB

Uti sommarens soliga dagar . . . är cykeln den bästa färdekamraten. Skall Ni köpa cykel, välj då bland Fem pålitliga märken: Velocitet, King, Örnen, Apollo, Rex, vilka utgöra eliten och vi försälja Rex och Huskvarna lättviktare.

VELOCITÉT
Nobelvägen 19, MALMÖ
Kiliansgatan 17, LUND

GARDINER

O. JOHANSSON

Bergsgatan 21 — MALMÖ — Tel. 198 45
Enda specialaffär inom branchen
Gör ett besök! Stor sortering.
Billiga priser.

CARL LUNDS

Stå-, Emalj- och Rostfria kärl

MALMÖ

A.-B. Bröderna Pontån & Frosts
Hudaffär

S:a Förstadsgat. 122 Tel. 206 83 & 240 83
MALMÖ

Uppköper alla slag av råa hudar o. skinn
ävensom kanin-, har- och viltskinn.

Bliv medlem i

SOLIDAR

och

MJÖLKCENTRALEN

MALMÖ

Olof Hanssons Bilverkstad

Slussplan MALMÖ Telefon 271 26

Bostad 770 57

ALLT I BRANSCHEN

Specialverkstad för Dodge, Chrysler, Plymouth, Renault

SKELLEFTEÅ

Allas gemensamma intresse

är låga varupriser. Nedbringa Edra levnadskostnader genom Kooperativ samverkan. — Gör Edra inköp i
SKELLEFTEÅORTENS KOOP. HANDELSFÖRENING
förening för lägre levnadskostnader

SUNDSVALL

JÄRN- & METALLSKROT, LUMPF
STICKYLLE m. m.

köpes till högsta dagspriser

E. Hallgren - Skrotaffär

SUNDSVALL — Telefoner 15 68, 11 16

Syrgas, Dissousgas och Lustgas

Apparater för svetsning, skärning och lödning. — Reservdelslager till de flesta i marknaden förekommande svetsningsapparater. — Reparationer av brännare och reduceringsventiler.

SUNDSVALLS SYRGASFABRIK

SUNDSVALL - Telefon 40 05

NORRLANDS TRAVSÄLLSKAP

avhåller å Bergsäkers Travbana, Sundsvall, travtävlingar c:a 30 söndagar under Mars—Oktober 1942. Totalisator. Restauranter, Högtalarmusik. Telefoner
Kontoret 42 70 — Banmästaren 53 30.

SKÖVDE

Skaraborgs
Enskilda Bank

AKTIEBOLAG

Grundad 1865 Allmän bankrörelse

HUVUDKONTOR: SKÖVDE

Kontor: Stockholm, Falköping, Falköping-Ranten, Finnerödja, Floby, Gräsetorp, Gullspång, Götene, Hjo, Hova, Järpeå, Karlsborg, Kvänum, Lidköping, Lyreby, Skara, Stenstorp, Tibro, Tidaholm, Tidan, Tråvad, Töreboda, Vara, Vartofta, Vedum, Våring, Ålgåräs.

Besök

MONTELEONES KONDITORI

Tel. 161 SKÖVDE Tel. 161
Utmärkt gott kaffe, goda bakelser och kaffebröd, alla slags bakverk av bästa ingredienser på beställning. Stor sortering av Choklad och Konfektyrer.

Över 4,000 REX-ROTARY duplikatorer sålda i Sverige. — För varje företag, som vill göra en insats för att skapa bättre ekonomi, större försäljning och vinst är REX-ROTARY den trogne medhjälparen.

REX-ROTARY finnes i 9 olika modeller för såväl hand- som elektr. drift. Priser från kr. 215.—.

STENCILER och FÄRG för alla dupliceringsmaskiner.

Reklamförslag utarbetas kostnadsfritt å vår tekniska avdelning.

Begär broschyr redan i dag!

A-B Zeuthen & Aagaard

STOCKHOLM

GÖTEBORG

Kungsgatan 44.

1:a Långgatan 12.

Tel. 10 92 07 - 10 94 07 - 20 42 09

Tel. 12 59 01—02.

MALMÖ, Fabriksgatan 9. Tel. 179 65.

Fråga Eder handlande

efter **svenska**

silkesklädningstyger

UMEA

HENRIK HARJU — UMEA

Rikst. 4 22 och 4 23. Lokal: Kungsg. 63
Färg-, Kemikalie- & Tapetaffär. Avdeln.
för fotografiska artiklar.

Rekommenderar sin sortering av: Färger,
Fernissor, Oljor, Falu Rödfärg, Tapeter,
Kameror, stor sortering, Förbands- och
Sjukvårdsartiklar m. m. Order till lands-
orten expedieras omgående.

A.-B. H. Anderssons

Värme- & Vattenledningsaffär - UMEA
Värme-, ventilations- och sanitetstek-
niska anläggningar. Infordra kostnads-
förslag. Tel.-anrop: Anderssons värme

VÄSTERÅS

RAMAR — SPEGLAR — GLAS m. m.

Ekströms Glasmästeri

Stora gatan 19 - VÄSTERÅS - Tel. 2 77

Innehavare: OLOF VICTOR

VÄXJÖ

Bloms Fotografiateljé

Storgatan 5 VÄXJÖ Telefon 23 54

PORTRÄTT — FÖRSTORINGAR

AMATÖRARBETEN

VÄXJÖ

ETT VERKLIGT GOTT BRÖD

erhåller Ni alltid i

VÄXJÖ ÅNGBAGERI

BUTIKER: Tel. 20 69

Sandgårdsgatan 11 — Värengsgatan 16

Sund och ekonomisk varuförmedling
har konsumenterna genom sina egna
butiker.

Konsumtionsföreningen

VÄXJÖ

ÖREBRO

KRONMÄRKTA ÄGG ÄGG NI KAN LITA PÅ ÖREBRO LÄNS ÄGGCENTRAL

förening u. p. a.

ÖREBRO Telefon 169 49

Arvid Anderssons Konditori

(Harald Lindberg) ÖREBRO

STORGATAN 20 TELEFON 124 02

REKOMMENDERAS

BETALD ANNONSPLATS

ÖREBRO

ÖREBRO

Kol- & Koksaktiebolag

REKOMMENDERAS!

ÖSTERSUND

Husmoderns Hembageri

Allt i matbröd, kaffebröd, småbröd samt
tårtor och bakelser

Bageriet: Ruuthsvägen 5

Butiken: Storgatan 38

Tel. 20 25 ÖSTERSUND Tel. 32 26

På upptäcktsfärd

efter goda varor till lämpliga priser i t. ex.

UNDERKLÄDER

STRUMPOR

SKJORTOR

SLIPSAR o. d.

gå till

konsums manufakturaffär

Prästgatan 45, Östersund.

Tel. 88.

Östersunds Konsumtionsförening

LO är organisationen där 960.000 arbetande män och kvinnor samarbeta inom 7.868 fackföreningar sammanslutna i 46 fackförbund.

●

LO:s skriftserie omfattar 58 arbeten: bl. a. Sölvén: SEMESTERLAGEN - Åman: PARAGRAF 23 - Casparsson: NYA LINJEN - Lind: SOLIDARISK LÖNEPOLITIK.

●

LO:s tidskrift **FACKFÖRENINGSRÖRELSEN** är det centrala organet för den samlade svenska fackföreningsrörelsen. Prenumeration genom posten. Pris 6.15 pr år.

FACKFÖRENINGSRÖRELSEN lyfter arbetsfolket, skänker social jämställdhet, självkänsla, trygghet, fostrar till ansvar och insikt i samhällsbyggandet